

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 259 - 260

ISSN 1849-7837 // Zagreb, srpanj/kolovoz 2018. // Godina XXIV.

U OVOM BROJU:

LITANIJE O MIROVINSKOJ REFORMI

Tko će više zakinuti umirovljenike?

INTERVJU: dr.sc.
GOJKO BEŽOVAN

Podajte ljudima
informacije o
mirovinskom sustavu!

POSKUPLJENJE SMJEŠTAJA U DOMU

Zbog domova gubitaša – izgubili umirovljenici

DRŽAVA I ALIMENTACIJA

Posvađani unuci i bake i djedovi

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb

Uvodna riječ

Zašto nas Plenković ne voli?

Koga voli Plenković? Odgovor je kratak: povlaštene i bogate. Hajdemo vidjeti što je taj civilizirani, elokventni i samoljubivi premijer učinio u dvije godine svoga mandata. Definitivno ga uopće nije briga za umirovljenike, ni najstarije, ni stare, ni nove, novije ili buduće. Tih 1,41 milijun stanovnika koji su mirovine stekli temeljem rada ili solidarnosti (invalidske, obiteljske) naprosto ga ne zanima, osim malog postotka onih čije su mirovine više od prosječne plaće. Tako je u njegovoj „prvoj sveobuhvatnoj“ poreznoj reformi samo 1,4 posto bogatih umirovljenika dobilo povećanje mirovina od tri do 3.000 kuna, a 98,6 posto, poglavito siromaha, poreznom reformom nije dobilo ni kune.

Zatim je odlučio pokazati zube svome „lijevom“ pret hodniku Milanoviću, koji je mirovine više od 5.000 kuna stečene po posebnim propisima 2014. godine „podrezao“ za deset posto. Sramota, kaže Plenković, pa je u maniri vrlug Superhika svim tim jadnim povlaštenim mirovinskim bogatašima vratio od početka godine tih deset posto.

I onda je odlučio da je nepovoljno što se usklađivanje mirovina po posebnim propisima uvjetuje uzastopnim rastom BDP-a, pa je provedena unifikacija usklađivanja mirovina prema općem i posebnim propisima, naravno u korist povlaštenih.

Pa je prihvaćen čitav niz poboljšica prava hrvatskih branitelja i njihovih članova obitelji, uvedena naknada za nezaposlene branitelje, te povećana najniža mirovina za 0,4989 kuna za svaki dan sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u borbenom sektoru. K tome im je smanjio uvjet dobi za odlazak u mirovinu. Sve suprotno onome što preporuča Europska komisija.

Istodobno taj naš europeizirani premijer nije niti jednom spomenuo kako čak 52,5 posto običnih umirovljenika prima mirovine niže od hrvatske linije siromaštva, niti da su samo u zadnjih osam godina mirovine zaostale za rastom plaća za 14 posto. Nije rekao kako njih oko 200.000 prima mirovine niže od 1.000 kuna. I ostao je gluh na zahtjeve umirovljeničkih udruga da se uvede minimalna mirovina.

No, Plenković je radosno prihvatio podršku Glasnovića koja je koštala oko 200 milijuna kuna, nakon čega se „slučajno otkrilo“ u HZMO-u kako ima novca za isplatu duga za nešto manje od 7.000 pripadnika HVO-a i članova njihovih obitelji. No nisu rekli – vjerovali ili ne, da taj novac nije iz proračuna već iz radničkog mirovinskog fonda!

I još malo o povlaštenima koji su u mirovine išli dokupom „dobi“, pa su masovno slani u prijevremene mirovine, uz dokup kod privatnog trgovačkog društva „Royal – međugeneracijska solidarnost“, koja je, pak, sav taj novac zamračila. No, Plenković je i tu radosno prihvatio saborsku podršku Hrelje i time praktički nacionalizirao dug privatne firme te preuzeo dugove i buduće obveze. Čak 3.860 osiguranika Royala je tako ušlo u povlaštene s troškom od 1,5 milijuna kuna mjesečno do kraja 2020. godine.

I tako taj rastući paket s više od 175.000 posebnih i povlaštenih umirovljenika Plenkovića košta više od 6 milijardi kuna godišnje, dok mu je preskupo povećati mirovine onima koji su odradili i po 40 godina radnog staža za manje od dvije tisuće kuna mirovine mjesečno!

Sad čekamo da marni premijer nacionalizira i povećaje gubitke obveznih mirovinskih fondova, te im dodijeli mirovinski dodatak od 27 posto. Kad je bal, nek' je bal!

Kako obraniti javno zdravstvo

Sindikata umirovljenika Hrvatske (SUH) ima predstavnicu (Biserka Budigam) u Radnoj skupini za izmjenu Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju (ZOZO). Istina, na prvom je sastanku Skupine dogovoreno da se dostave prijedlozi o izmjenama ZOZO-a prije nego što se pristupi izradi prijedloga izmjena, ali na općenito pitanje stigli su i općeniti komentari. Naime, Ministarstvo zdravstva, kao inicijator izmjena ZOZO-a nije odmah dalo nikakav uvodni okvir, niti je obrazložilo motive izmjena ZOZO-a.

SUH je podržao stavove i prijedloge Saveza samostalnih sindikata Hrvatske, čiji je udruženi član. To je zahtjev za utvrđivanje smjera izmjena ZOZO-a podizanju kvalitete i osiguravanju dostupnosti zdravstvenih usluga u javnom sustavu, tako da izmjene ZOZO-a treba usmjeriti k većoj fizičkoj i cjenovnoj dostupnosti javnozdravstvenih usluga korisnicima, posebice u području primarne zdravstvene zaštite te podizanju kvalitete usluga. Pritom je važno voditi se činjenicom da je starijima, slabije obrazovanima, siromašnima, osobama u ruralnim područjima i slično, pristup uslugama lošiji od onih u urbanim sredinama, obrazovanijim, bogatijima, mlađima. Stoga je zatraženo jasno razdvajanje javnog i privatnog zdravstva odnosno zaustavljanje prelijevanja javnih sredstava u privatne džepove. Među inim je predloženo stimuliranje poslodavaca na zapošljavanje ili zadržavanje starijih radnika, jer kod nas postoji vidljiva dobna diskriminacija spram starijih zaposlenika.

SSSH i SUH zahtijevaju osiguravanje transparentnog modela uplate sredstava iz Državnog proračuna u riznicu

HZZO-a, osobito u odnosu na korisnike koje je država izuzela iz obveze uplate doprinosa, odnosno za koje bi država trebala uplaćivati sredstva u HZZO iz Državnog proračuna, a što ne čini. Pamtimo kako je od ove vlade čak bilo glasnih prijedloga da se zdravstvena riznica ponovno utopi u ukupnom proračunu, što bi zasigurno štetilo kvaliteti zdravstvenih usluga. Do toga, srećom, nije došlo.

Ministarstvo je nakon toga dostavilo konkretan prijedlog izmjena i dopuna ZOZO-a te se analizirao članak po članak, raspravljalo o konkretnim izmjenama i za sljedeći sastanak se očekuje pročišćeni tekst, pa će se još uvijek moći revidirati i djelomično utjecati na konačno rješenje. Državni tajnik vodi sastanke, a potrebna pojašnjenja prijedloga daju stručne suradnice. Do sada nije postignut konačni dogovor o niti jednom članku.

Za SUH ostaje najvažnije traženje da se ZOZO horizontalno uskladi s drugim već usvojenim, novim ili izmijenjenim zakonima. Upravo sada, kad se vrše izmjene i dopune svih zakonskih akata koji reguliraju svekoliku zaštitu zdravlja, potrebno je naglasiti potrebu zaštite prava starijih osoba na brzu i svima dostupnu javnu primarnu zdravstvenu zaštitu, koja treba bezuvjetno ostati javna. Što se tiče ambulanata u domovima zdravlja, nikako se ne smiju privatizirati u potpunosti, a osobito ne odobriti preprodaju ili nasljeđivanje. Svim liječnicima u primarnoj zdravstvenoj zaštiti, koncesionarima i zaposlenicima domova zdravlja treba dati iste radne uvjete i jednake materijalne mogućnosti za rad i istu zaradu (plaću). Ostaje pitanje koliko će toga biti očuvano, jer određeni zdravstveni lobiji pokušavaju staviti sebe ispred pacijenata.

POSLEDNJI POZDRAV

Mladen Komorski
(1931.–2018.)

U srijedu, 4. srpnja, napustio nas je Mladen Komorski, jedan od osnivača SUH-a i tajnik Kluba vojnih umirovljenika. Po odlasku u mirovinu, vrijedno se posvetio sindikalnoj umirovljeničkoj borbi, te je do posljednjeg dana bio aktivan. Svoje životno opredjeljenje i aktivnosti Mladen je zasnivao na uvažavanju pozitivnih moralnih normi i demokratskih načela, kao što su jednakopravnost, uvažavanje različitosti i zaštita osobnosti.

Sve njegove plemenite i uzorne vrline i dragi lik zadržat ćemo u trajnom sjećanju. Na ovome posljednjem rastanku, uz veliko hvala, želimo mu miran počinak i neka mu je vječna slava.

UMIROVLJENIČKE UDRUGE TRAŽE PREDSTAVNIKE U UPRAVNOM VIJEĆU HZZO

Zašto ste zaobišli najveću i najranjiviju skupinu pacijenata?

Umirovljeničke udruge Sindikat umirovljenika Hrvatske (SUH) i Matica umirovljenika Hrvatske (MUH) u više navrata su predlagale izmjenu stavka (2) članka 102. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju na način da se ugrade i dva mjesta za predstavnike umirovljenika i starijih osoba, kao najveće skupine korisnika zdravstvene zaštite i osiguranih osoba (stavak 10. članka 7.). Time bi se Upravno vijeće s devet povećalo na jedanaest članova. No, iako je ministar Milan Kujundžić pozitivno odgovorio na takvu inicijativu, u izmjenama ZOZO-a nije došlo do korekcije te je stoga Sindikat umirovljenika 7. srpnja 2018. uputio novi pisani zahtjev Radnoj skupini za izradu Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

U obrazloženju se navodi kako umirovljenici i starije osobe čine najveću skupinu osiguranih osoba i korisnika zdravstvene zaštite, a k tome su dijelom i dalje osigurane osobe (dodatni zdravstveni doprinos, doprinos na rad uz mirovinu, itd.). Naglašeno je da umirovljeničke udruge imaju dva predstavnika i u Upravnom vijeću HZMO-a, te šest predstavnika u Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe te da je participacija predstavnika umirovljenika i starijih osoba u odlučivanju među temeljnim demokratskim pravima zajamčenima europskim i hrvatskim vrijednosnim načelima. Očekuje se prihvaćanje ove inicijative.

Zašto SUH i MUH podržavaju početak reforme drugog stupa

Nema stvarne mirovinske reforme u Hrvatskoj bez dva važna preduvjeta: da se razradi i provede cjelovita reforma obveznog drugog mirovinskog stupa, te da se provede odvajanje svih mirovina prema posebnim propisima. Kad se od ukupnog godišnjeg troška za sve mirovine (38 milijardi kuna) odbije 21 milijarda kuna prikupljena doprinosima, ostaje manjak od 17 milijardi. No, od toga nešto više od 6 milijardi godišnje čini trošak drugog obveznog mirovinskog stupa (pet posto doprinosa, kamate i naknade), a oko 6 milijardi je trošak mirovina po posebnim propisima. Sve druge mirovine temeljem rada i solidarnosti (obiteljske, invalidske) su izrazito niske i terete javni proračun samo s dodatnih pet milijardi kuna, stoji u priopćenju kojeg su potpisali Sindikat i Matica umirovljenika Hrvatske.

Motiv je bilo predstavljanje glavnih mjera koje Ministarstvo rada i mirovinskog sustava želi implementirati u mirovinsku reformu i početi s njihovom primjenom već od 1. siječnja. Najvažnija mjera je omogućavanje dobrovoljnog prelaska osiguranika iz drugog u prvi stup prilikom umirovljenja, čime bi automatski stekli pravo i na dodatak do 27 posto, koji je uveden samo za umirovljene iz prvog stupa. SUH i MUH napominju kako je „ministar Marko Pavić posve razložno iznio taj prijedlog i njime nije ukinuo drugi mirovinski stup, ali je načeo reformu drugog obveznog mirovinskog stupa i tako prvi put uvažio i mišljenja koja Matica i Sindikat umirovljenika već godinama iznose.“

Ovaj prijedlog ministra je na zadnje noge podigao bankarski lobi i zagovornike privatiziranog mirovinskog sustava, osobito iz akademske zajednice, koji se u medijima predstavljaju kao spasitelji umirovljenika. No, istina je sasvim drugačija, a srećom je to i ministar shvatio. Već je i samo njegovo uvođenje 2002. godine bilo sumnjivo, jer je ishodoeno pritiskom Svjetske banke.

Štetan za državu i umirovljenike

„Drugi stup je nastao tako što je smanjena uplata u prvi stup generacijske solidarnosti sa 20 na 15 posto od bruto plaće zaposlenih pa se pet posto obavezno uplaćuje u drugi stup. Prebacivanjem tih pet posto, što je godišnje više od pet milijardi kuna, u privatne mirovinske fondove, stvoren je ogro-

man financijski nedostatak za isplatu sadašnjih mirovina pa se to namiruje iz državnog proračuna. Država stoga uzima taj isti novac od bankara, zadužuje se i plaća visoke kamate pa je takav model doveo do enormnog povećanja državnog javnog duga“, stoji u priopćenju.

Ne treba niti spominjati da članice Europske unije ne poznaju ovakav model obveznog drugog mirovinskog stupa, kakav ima Hrvatska. Čak su i one zemlje koje su donedavno imale takav model, odlučile prijeći na dobrovoljni model drugog stupa i tako spasile svoje umirovljenike i javne financije. Redom su to Poljska, Slovačka, Mađarska, Bugarska i Rumunjska, a Slovenci i Česi su nakon detaljnih analiza još prije 16 godina odbile uvesti obvezni drugi stup u svoje mirovinske sustave. Dakle, svi su glupi i razvijaju se, a Hrvati su pametni i nazaduju. Hrvatska je kao Pale sam na svijetu, a bankarski lobiji tu vide priliku.

„U drugom stupu sada je u Hrvatskoj akumulirano oko 95 milijardi kuna i očito je to preveliki zalogaj, koji traži vrlo ozbiljne i odgovorne odluke o njegovoj sudbini, ali se ne smiju zanemariti iskustva drugih zemalja. Protivimo se povećanju izdvajanja u drugi stup, a posebno ne na račun prvog stupa iz kojeg mirovinu primaju gotovo svi sadašnji umirovljenici“, kažu u SUH-u i MUH-u i dodaju kako je potrebno izvršiti dubinsku reformu drugog stupa.

Dajte svima 27 posto iz svog džepa

Razloga za to je mnogo, počevši od rastućeg siromaštva starijih osoba, koje sa sobom nosi i druge negativne posljedice, preko javnih financija opterećenih s 9,3 milijarde kuna tranzicijskog troška, koji je ustvari dug privatnih mirovinskih fondova, pa do činjenica da svi osigurani u drugom stupu nemaju pravo na mirovinski dodatak od 27 posto. SUH i MUH podržavaju rješavanje ovog problema, koji će u mnogočemu olakšati svima rođenima

1962. godine i kasnije, ali i upozoravaju: „Kad je riječ o dodatku na mirovinu od 27 posto, glasnogovornici financijske industrije netočno, tendenciozno i namjerno stvaraju paniku, jer ovdje nitko nikome ništa ne otima i ne oduzima. Pravo na dodatak na mirovinu imaju samo umirovljenici koji su mirovinu ostvarili isključivo prema Zakonu o mirovinskom osiguranju od 1. siječnja 1999. na dalje. Od 1. siječnja 2012. dodatak na mirovinu postao je sastavni dio mirovine, ali se on ne odnosi na umirovljenike koji ne uplaćuju puni mirovinski doprinos od 20 posto u prvi stup.“

SUH i MUH smatraju ovo dobrim početkom mirovinske reforme, ali poučeni iskustvima dosadašnjih 17 loših pokušaja, pušu i na hladno. Uz ove mjere predlažu i promjenu formule za usklađivanje mirovina, uvođenje minimalne mirovine i drugih mjera kojima bi se zaustavilo daljnje siromašenje umirovljenika. Velika su očekivanja umirovljeničkih udruga od MRMS-a i Vlade da već u ovoj reformi nađu načina za to.

Tko će više zakinuti umirovljenike?

Zanimljive se rasprave vode oko mirovinske reforme, pogotovo nakon što je ministar rada i mirovinskog sustava Marko Pavić predstavio prve konkretne mjere, koje bi u primjenu trebale krenuti već od 1. siječnja 2019. MRMS se zajedno s HZMO-om i Regosom, izgleda, ozbiljno uhvatio u koštac s dva najveća problema, koja nam je čak i Europska komisija spočitnula krajem svibnja – financijskom neodrživošću sustava i neadekvatnim mirovinama.

Kao motive za pokretanje reforme navedeni su kratak prosječni mirovinski staž od 30 godina, visok udjel umirovljenika u mlađim dobnim kategorijama, mali broj umirovljenika s 40 ili više godina staža i nizak udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći od samo 41,86 posto. Sve to utječe na mirovinski sustav, kojeg smatraju zasad financijski održivim, usprkos deficitu od 17 milijardi kuna. No, svjesni su da bi to u budućnosti mogao postati ozbiljan problem. Ako tome još dodamo da je prosječna mirovina 2.345 kuna, a prag linije siromaštva u 2017. je bio na 2.180 kuna, ne čude ministre najave kako bi bez reforme budući umirovljenici mogli imati u prosjeku 500 kuna niže mirovine od sadašnjih.

Stoga se u paketu mjera nove mirovine reforme planira produljiti ostanak u svijetu rada i to povećanjem dobne granice za odlazak u mirovinu na 67 godina i to već 2031., proširenje kruga umirovljenika koji mogu raditi na pola radnog vremena i primati puni iznos mirovine, ubrzanje izjednačavanja uvjeta za odlazak u mirovinu kod muškaraca i žena, te prilagodba beneficiranog radnog staža suvremenim tehnologijama i uvjetima rada.

Ipak, najviše prijepora izazvala je najava kako će se svim umirovljenicima koji se u trenutku umirovljenja odluče prijeći iz drugoga u prvi stup omogućiti pravo na dodatak od 27 posto, nastao promjenom načina obračuna mirovina prije desetak godina. Dok ministar Pavić predlaže dobrovoljni izbor za prijelaz iz drugoga u prvi stup, menadžeri i direktori obveznih mirovinskih fondova žestoko reagiraju smatrajući taj potez, riječima Danijela Nestića, „faktičkom demontažom drugog mirovinskog stupa“.

Demontaža demontiranog

O čemu se tu radi? Menadžeri mirovinskih fondova slažu se s ocjenom ključnih problema u mirovinskom sustavu, ali se ne slažu s metodama njihova rješava-

nja. Dapače, zalažu se za jačanje drugog mirovinskog stupa, u kojeg su sadašnji radnici dosad „uložili“ 94 milijarde kuna. Djelomičnu satisfakciju će dobiti u najavi postupnog povećanja doprinosa za drugi stup od po pola posto 2020. i 2022. godi-

ne. No, to im nije utjeha s obzirom na to da projekcije pokazuju kako će 97 posto štediša u drugom stupu prijeći u prvi i spasiti se od 500 i više kuna manje mirovine. Iako su analize pokazale kako će za isplatu dodatka od 27 posto biti potrebno 40 milijardi kuna u sljedećih 20 godina, što proračun može podnijeti, fond-menadžeri su ljuti jer će ostati bez dvostruko više novca. Stoga su na tribini u organizaciji medijske kuće Styria održanoj 2. srpnja u hotelu Westin predložili svoje mjere.

„Doprinosi su zapravo porezi. Oni se uplaćuju, država ih daje fondovima da ih vrte i onda ih vraća nazad u proračun. To sada predlažu i to nema smisla. Ova reforma ne rješava pitanje budućnosti mirovina. Naši izračuni pokazuju da će udio mirovine u prosječnoj plaći nastaviti padati. Pad mirovina se neće samo tako lako zaustaviti. Trenutno će, osobi koja je radila za prosječnu plaću, prva mirovina iznositi nešto malo iznad 50 posto te plaće. Za 20 godina to će biti manje, 48-46 posto. Postoje alternativni prijedlozi, a to je da se dodatak od 27 posto da svima i da sustav nastavi dalje funkcionirati.“, odredit će bio Danijel Nestić s Ekonomskog instituta.

Petar Grbavac iz Raiffeisen mirovinskog fonda je bio nešto rječitiji i otkrio neke podatke oko kojih bi se javnost ipak trebala zabrinuti.

„Podržavamo da i oni koji štede u oba stupa dobiju dodatak. Doduše njihova osnovica za proporcionalni dodatak iz prvog stupa će biti manja, a prema analiza, neće biti potrebe da se daje dodatak na iznos iz drugog stupa. U osnovnim po-

stavkama ovakvog mirovinskog sustava stoji da se stvaranjem privatne kapitalizirane štednje skida jedan dio tereta troškova s leđa države. U ovom slučaju država je unaprijed osigurala sredstva i dala obećanje našim bivšim članovima, koji

nemaju veze s OMF, da će im isplaćivati mirovinu u budućnosti“, otkrio je Grbavac. Doista, time bi budući umirovljenici imali državu koja im jamči cijelu mirovinu, a ovako im je dio mirovine iz drugog stupa u potpunosti podložan tržištu i mogućoj propasti.

Mirovinci se boje stampeda

Ravnateljica Regosa otkrila je važan razlog koji bi onima kojima je ovo malo teže shvatiti, dao povoda da prijeđu u prvi stup i time se spase od daljnjeg osiromašenja.

„Što se tiče kombinirane isplate sredstava iz oba mirovinska stupa, sredstva se prebacuju u mirovinsko osiguravajuće društvo, a samo je jedno - Raiffeisen. Ono će zaračunati pet posto transakcijskog troška i s njim treba potpisati ugovor kakvu vrstu mirovine i način isplate korisnik želi“, otkrila je Iskra Primorac, te dodala kako je za 1.600 zahtjeva za kombiniranom isplatom isplaćeno oko 165 milijuna kuna. Ravnatelj HZMO-a Josip Aladrović je pak otkrio da se ranijim dobrovoljnim prelaskom u prvi stup do sada okoristilo oko 16.000 osoba, dakle većina onih kojima je to bilo moguće, čime su privatni mirovinski fondovi ostali bez 1,67 milijardi kuna.

Ostatak pro-OMF tribine je prošao uglavnom u ponavljanju zahtjeva za odustajanjem od isplaćivanja dodatka od 27 posto samo onima koji prijeđu u

prvi stup, te žestokim obrušavanjem na najave o povećanju penalizacije za raniji odlazak u mirovinu. Litaniju o potezima Vlade završio je glasnogovornik financijske industrije Danijel Nestić konstatacijom kako „uzrok problema s mirovinskim sustavom nije izdvajanje u drugi stup, već izdvajanje u prvi stup, a tranzicijski trošak nije trošak jer Hrvatska u ovom tre-

vine. Sve bi to, prema izračunima trebalo koštati oko 1,48 milijardi kuna.

„Ako pitate gdje su izvori novca za sve ovo, oni su u državnom proračunu. Sada već imamo 1,8 milijardi suficita“, odmah je nakon izlaganja otkrio Davorko Vidović, i ostao živ i veseo, jer je opet, od 2002. godine kad ga je operativno uveo, ponovno spasio drugi mirovinski stup.

nutku ima 26 posto BDP-a ili preko 90 milijardi kuna u mirovinskim fondovima na računima naših građana, namijenjenih isključivo za mirovine i nizašto drugo.“ No svakom bi trebalo biti jasno kako drugi stup nije rješenje, već uzrok problema održivosti mirovinskog sustava.

Što hoće SDP?

Zanimljivo je što Mirando Mrsić, koji je htio potaknuti raspravu o razdvajanju radničkih i mirovina po posebnim propisima, nije sudjelovao na tribini SDP-a, održanoj tri dana kasnije i 100 metara dalje, u Novinarskom domu, iako se iskazao kao vjerni zagovornik banaka i drugog mirovinskog stupa. Ondje su Davorko Vidović i Branko Grčić iznijeli svoj plan za poboljšanje umirovljeničkog standarda pod nazivom „Imam pravo na dostojnu mirovinu“. A takva mirovina, prema njihovim prijedlozima, trebala bi biti skrojena od davanja dodatka za 27 posto svim umirovljenicima, ali samo za proporcionalni dio mirovine iz prvog stupa; trećeg godišnjeg usklađivanja, koje bi bilo vezano za rast BDP-a, a u slučaju njegova pada, mirovine se ne bi dirale; promjenom „švicarske formule“ usklađivanja na omjer 80-20 posto u korist povoljnijeg indeksa rasta; davanjem 10 posto na mirovinu svih koji imaju 41 ili više godina radnog staža, te uvođenjem socijalne mirovine, koja je namijenjena starijima od 66 godina koji nisu stekli formalne uvjete za odlazak u mirovinu, a koja bi bila viša od socijalne pomoći i niža od najniže miro-

Ostatak ove tribine prošao je u raspravi oko sadašnjeg modela mirovinskog sustava. Vidović je otkrio kako su financijska kriza i nedobivanje drugog mandata odgodili povećanje doprinosa za drugi stup na 10 posto, jer bi to, kao, njegova stranka napravila za razliku od HDZ-a.

Oporbi žao što oni nisu povećali doprinose?!

No, zanimljivije od čitave rasprave i vrlo oštre kritike upućene Vladi kako SDP zapravo ne podržava niti jedan prijedlog osim isplate dodatka, bila je prikrivena konfrontacija između Vidovića, kolege mu Branka Grčića i Milivoja Špika iz Bloka umirovljenici zajedno. Iako nije povedena ozbiljnija diskusija, vidjela se oprečnost u stavovima. Dok se Vidović žestoko zalagao za jačanje drugog stupa, Grčić je bio blago protiv, pogotovo ako se ono vrši zakidanjem prvog stupa, jer, kako je konstatirao „to nije reforma i to nije rješavanje ove situacije, jer onda morate još ovih pola ili jedan posto od mirovinaca posuditi i onda još platiti 4-5 posto kamata i povećati tranzicijski trošak“. Kao da oni, SDP-ovci, nisu bacili državu u dugove već 2002., samim uvođenjem drugog stupa! Ispada da je oporba ljubomorna na vladajuće što će oni povećati doprinose za drugi stup!

Špika je pokušao razriješiti famu oko drugog stupa, njegovih doprinosa i akumulirane štednje na vrlo direktan način, ali kao da ga nitko nije ozbiljno shvatio.

„Percepcija o drugom stupu je jedno, a stvarnost drugo. Percepcija osigurani-ka jest da je ono što su uplatili njihovo, a stvarnost je da ne može biti nečije ono s čime ta osoba ne upravlja i ne raspolaže, a sa sredstvima iz drugog mirovinskog stupa korisnici ne raspolažu. Od 2002. su OMF-ovi kapitalizirali 90 milijardi, toliko i sad ima u njima, ali oni kažu kako su zaradili 34 milijarde. Kako onda nema tih 34 milijarde zarade, nego je i dalje 90? Problem drugog stupa je to što vlasnici OMF-ova rade s tim sredstvima što god hoće“, iskren je bio Špika.

Sindikati budno prate

Što kažu socijalni partneri, kako u Vladi nazivaju sindikate i druge sudionike u Radnoj skupini za mirovinsku reformu? SUH podržava isplatu dodatka od 27 posto onima koji se dobrovoljno prebace u prvi stup, ali je protiv penalizacije i ubrzanja produljenja radnog vijeka do 67 godine. Glavne sindikalne središnjice, SSSH, NHS i HURS 12. srpnja uputili su otvoreno pismo svim vrhovima vlasti u vezi mirovinske reforme u kojem kritiziraju rad Radne skupine, tvrdeći kako se relevantni podaci dobivaju tek nakon rasprava, koje se održavaju jedva jednom mjesečno. Osvrću se i na konkretne prijedloge, pa tako, uz mnoštvo argumenata, pohvaljuju dulji ostanak u svijetu rada, dok su protiv podizanje dobi na 62 godine za starosnu mirovinu dugogodišnjeg osigurani-ka. Neprihvatljivo je i ubrzano izjednačavanje uvjeta za odlazak u mirovinu muškaraca i žena, zbog demografskih razloga. Neprihvatljivi su sindikatima i penalizacija umirovljenika te umirovljenje uz zadržavanje radnog mjesta, iako nemaju ništa protiv da se pravo na rad proširi i na prijevremene umirovljenike. Pozdravljaju dobrovoljni prijelaz iz drugog u prvi stup, ali ne bez analize dugoročnih učinaka.

I dok se lome koplja oko umirovljenika i svatko preteže na svoju stranu, gledajući uglavnom koliko će se novca sliti u proračun ili fondove, najbolju analizu sadašnjeg mirovinskog sustava dao je Ante Škember, koji je, kao jedinu svijetlu točku istaknuo to „što je sustav održan i još uvijek funkcionira, iako daje premalo i prerano prevelikom broju umirovljenika.“ U ovom trenutku ne zna se što će biti u konačnom prijedlogu ZOMO. Zanimljivo je tek kako su se u svojim stajalištima s bankama i njihovim obveznim fondovima drugog stupa udružili i zbližili takozvani socijaldemokrati, bivši i sadašnji, dok HDZ pokušava pokazati i stanovitu dozu socijalne osjetljivost. Što će biti, vidjet će oni koji prežive.

Milan Dalmacija

Podastrite ljudima informacije o mirovinskom sustavu!

Mirovinska reforma je u punom jeku, a potezi Ministarstva rada i mirovinskog sustava se dočekuju „na nož“. Najavljenja reforma II. mirovinskog stupa potakla je goleme polemike u kojima umirovljenici teško mogu razumjeti što za njih ona znači. Stoga je dr.sc. Gojko Bežovan, redoviti profesor na Katedri za socijalnu politiku Pravnog fakulteta u Zagrebu i stručnjak za socijalnu politiku i mirovinski sustav za Glas umirovljenika progovorio o mirovinskoj reformi, zaduživanju, medijskoj cenzuri i akademskom nepoštenju.

1. Što biste vi stavili u prioritete u ovoj mirovinskoj reformi?

U prioritete bih stavio argumentiranu javnu raspravu temeljem relevantnih podataka. Žalosan je što o tome nemamo argumentiranu raspravu na javnoj televiziji i radiju čiji smo suvlasnici! Novine su u službi oglašivača, stranoga kapitala, pa od njih nemamo što očekivati. Pokrenuo sam o tome raspravu 2014. na portalu banka.hr, međutim, kad je urednika vidjela da rasprava ne ide u korist banaka - vlasnika mirovinskog novca, rasprava je obustavljena. K tome, u okviru „Revije za socijalnu politiku“ organizirao sam krajem 2016. raspravu zagovornika i osporavatelja reforme, međutim, mediji to nisu htjeli prenijeti!

Mi u Hrvatskoj koji ćemo biti umirovljenici, moramo biti suočeni s činjenicom da od naših mirovina nećemo imati očekivanu kvalitetu života. Ako bismo htjeli imati očekivanu kvalitetu života, morali bismo staviti u funkciju našu ušteđevinu, našu imovinu, druga prava ili čak i pomoć naše djece, ako ih imamo i ako su nam spremna pomoći

Dakle mi u Hrvatskoj imamo ozbiljan problem što nema raspoloživih i dostupnih javnih podataka o mirovinskom sustavu i nemamo o tome odgovarajuće javne rasprave, osobito u medijima. Jako je važno upoznati građane s mirovinskom sustavom, jer još mnogi građani misle da je mirovinski sustav prirodna pojava, da je dovoljno da oni ostare i dođu u mirovinu, a da će se država za njih pobrinuti i da će oni na temelju toga imati odgovarajuću mirovinu. Dakle, da na neki način građani steknu vlasništvo nad tim konceptom i da steknu odgovornost prema onome što je mirovina; da im bude to jasno načelo da se mirovina zarađuje vlastitim radom koji treba biti očekivano dugačak i primjerenom uplatom odgovarajućih doprinosa te da budu zainteresirani kako sustav funkcionira, tko i zašto ima povlastice u odnosu na njih.

Apsurdno je da u Saboru izvješće o radu obveznih mirovinskih fondova podnose ljudi iz tih mirovinskih fondova. Kakva je to razina informacija? HANFA bi nam morala osigurati pristup odgovarajućim podacima koji su nam trebali biti dostupni kao članovima obveznih mirovinskih fondova.

2. Vi ste poznati protivnik obveznosti drugog mirovin-

skog stupa. Kako komentirate najnovije prijedloge ministra Pavića o sukcesivnom pravu osiguranika da pri odlasku u mirovinu mogu, sa svojim prinosima, prijeći u prvi mirovinski stup ako im je to povoljnije?

Ministru je očito jasno da je tranzicijski trošak nadmašio koristi koje mi imamo od drugog stupa. Zagovaram izradu računicе tranzicijskog troška, analize dioničkog portfelja obveznih mirovinskih fondova, analize njihovih operativnih troškova i temeljem toga trebamo utvrditi koliko smo mi zapravo uplatili, a koliko zapravo imamo. I onda da se, u tom smislu, jasno odredimo je li taj novac kojeg mi imamo, a to je 73 posto vrijednosti novca kojim raspoložu fondovi, uplaćen u državne obveznice – je li to imovina ili dug. Držim da je to dug, a ne imovina.

Zagovaram izradu računicе tranzicijskog troška, analize dioničkog portfelja obveznih mirovinskih fondova, analize njihovih operativnih troškova i temeljem toga trebamo utvrditi koliko smo mi zapravo uplatili, a koliko zapravo imamo

Dakle, država ima dvostruki dug. Jedan se nalazi na računima građana, nas koji smo u drugom stupu, jer je on uložen u državne obveznice, a to je dug. Drugi se nalazi svake godine u državnom proračunu, jer država se za tih 5,7 milijardi kuna koje daje u drugi stup mora zadužiti na taj iznos i još mora platiti kamate. Iskustva drugih zemalja pokazuju da se ne može obaviti održiva privatizacija javnog mirovinskog sustava kao kičme sustava socijalne sigurnosti.

3. Jedan od argumenata ministra Pavića jest da bi država trebala dati dodatak od 27 posto onima koji su u drugom stupu samo ako u trenutku umirovljenja prijeđu u prvi stup. Financijska industrija tvrdi kako država mora dati dodatak od 27 posto svima. Kako Vi komentirate „slučaj 27 posto“?

Kod nas građani, niti stručna javnost ne razumiju kako je nastalo tih 27 posto. Jedanput je Svjetska banka u Hrvatskoj rekla da će se temeljem parametarske reforme smanjivati mirovine međugeneracijske solidarnosti, dakle mirovine iz prvog stupa, da će se smanjivati od četiri do 27 posto i da će se time pokriti tranzicijski trošak. Tko je zdrave pameti u Hrvatskoj mogao pristati na takvu reformu? Kad se Ivo Sanader suočio s tim pred izbore 2007. zaključio je da ne može na to pristati i donio je Zakon o dodatku na mirovinu. Dakle, to je bio planirani trošak Svjetske banke i mi temeljem toga možemo reći da je planirana reforma koju je nama naložila Svjetska banka krahirala tom činjenicom. To je poanta priče. Mi smo, kako bismo nadoknađivali tih 27 posto, povećali PDV na neodrživih 25 posto.

Udio mirovinskog portfelja s troškovima u našem javnom dugu je oko 34 posto. Mi smo zemlja koja se skuplje zadužuje na inozemnom tržištu i zbog toga nemamo odgovarajući rejting i konkurentnost. Prekomjerni deficit uzrokovan II. stupom doprinio je bijegu mladih ljudi iz zemlje!

Problem neodrživosti privatizacije javnog mirovinskog sustava je problem kraha javnih financija. Treba napraviti analizu tranzicijskog troška. Slovaci su izračunali da se samo onim građanima koji imaju plaću veću od 150 posto od prosjeka i koji će štedjeti 26 godina, isplati štedjeti u drugom stupu. Podastrite ljudima činjenice! Tko hoće dobrovoljno ostati u drugom stupu, on ostaje u drugom stupu, a tko se hoće vratiti u prvi stup, on se odmah vraća, jer mi nećemo proizvoditi nove dugove. Treba reći ljudima koji će upravljati tim novcem da više

ne mogu ulagati u državne obveznice i da moraju transparentno prikazati troškove u okviru poslovanja, kolike su im provizije koje zaračunavaju za članove u fondovima koji tamo još uvijek hoće ostati. To je logika koju zagovaram! To je reforma koje su provele, prije svega, Slovačka i Poljska.

4. Ako su već sve druge zemlje u okruženju izvršile transformaciju iz obveznog u dobrovoljni mirovinski stup, zašto bi država trebala, kako predlaže ministar, od 2020. povećati izdvajanje za drugi stup za pola posto, te od 2022. za još pola posto. Valjda bi i to bila izdvajanja, tj. otkidanja iz javnog mirovinskog stupa? Gdje je tu logika?

Meni se ne čine realnim ovi argumenti kod nas, da se radi o nacionalizaciji nečije imovine. Tu nema nacionalizacije ničije imovine. To je spašavanje javnih financija. Takvi su argumenti bili u Poljskoj i Slovačkoj i o tome su se tamo očitovali i ustavni sudovi. Da je to naša imovina, moja i vaša, mi bismo tamo imali ruku, imali bismo glas u upravljanju tim fondovima. Međutim, kod nas je privatiziran sustav i mi smo izvlašteni. Mi nismo efektivni vlasnici tih sredstava, a ljudi nisu upućeni kako taj sustav funkcionira. Pa nije to alkemija! To je ekonomija. Mi tek trebamo izračunati koliko su naši mirovinski fondovi u krizi 2007. ili 2008. godine i tih godina, izgubili novca. To ne znamo! Moramo napraviti analizu dioničkog portfelja. U tom smislu nama prijete argentinski sindrom. Kada je 2008. Argentina, koja je konstantno ulagala novce iz privatiziranih fondova u državne obveznice, trebala početi isplaćivati mirovine, ona nije imala kome prodati svoje obveznice, što je dovelo do kraha države.

Neprihvatljivo je da ured iz Bruxellesa radi bilo što vezano za mirovinsku reformu u Hrvatskoj, to je protivno načelu supsidijarnosti. To je odgovornost ove zemlje i ta se reforma mora raditi na hrvatskom jeziku i u nju moraju biti uključeni građani i javnost

Nitko u Hrvatskoj danas neće govoriti kakvi su rezultati mirovinske reforme u Čileu. Oni su porazni, a nama je Čile bio model. To je civilizacijski problem, da mi u hrvatskim medijima ne možemo voditi argumentiranu raspravu o tome. Trebali bi smo na uzorku od 1.000 ljudi koji su dragovoljno ostali u drugom stupu napraviti analizu koliko su oni uplatili u drugi stup, a koliko im je drugi stup vratio natrag novca. Moramo to znati! Država će opet to otkinuti i onda srljamo u nove dugove. Poslanje javnog mirovinskog sustava je da nas štiti od rizika starosti, smrti hranitelja i invalidnosti, a ne da dajemo novac na kocku. Vaclav Klaus je to nazvao casino ekonomijom.

5. Kako komentirate zahtjeve umirovljeničkih udruga (SUH i MUH) vezane uz drugi stup da se otvori tzv. prijelazno razdoblje i omogući prijelaz svima u prvi stup i prije umirovljenja, kao i u trenutku umirovljenja? To su zahtjevali na svakoj sjednici Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe već godinama.

Moj komentar se temelji na činjenicama koje sam rekao na početku, a to je da trebamo napraviti ozbiljnu analizu i ozbiljnu raspravu i da temeljem te analize i rasprave trebamo donijeti odluke, pokazati čiji je novac tamo i koliko taj novac vrijedi i reći im tko hoće ostati u drugom stupu neka ostane, jer ostaje na vlastiti rizik, a tko se hoće vratiti u prvi stup neka se odmah vrati. To su napravili Poljaci i Slovaci. Nikoga se ne tjera, ali se ljudima treba napraviti računica. Ljudima se treba pokazati, jer oni misle da je to alkemija, a nije! Mi smo u krizi izgubili jako puno novca i na Agrokoru smo izgubili puno novca i na nekim drugim ulaganjima smo izgubili. Kako se tako izgubljeni novac može nadoknaditi?

6. Kakvu budućnost predviđate umirovljenicima, ako je sada 52,5 posto mirovina ispod linije siromaštva (2.180 kuna), svaki treći umirovljenik je u riziku od siromaštva, prosječna mirovina je 2.345 kuna, a čak i Europska komisija upozorava da Hrvatska ima najniže mirovine u EU?

Meni je žao naših umirovljenika i s njima suosjećam! Međutim, potreban nam je dijalog, a ne varanje. Da bismo imali odgovarajuću mirovinu moramo ju zaraditi dugim radom i uplatama. Mi u Hrvatskoj koji ćemo biti umirovljenici, moramo biti suočeni s činjenicom da od naših mirovina nećemo imati očekivanu kvalitetu života. Ako bismo htjeli imati očekivanu kvalitetu života, morali bismo staviti u funkciju našu ušteđevinu, našu imovinu, druga prava ili čak i pomoć naše djece, ako ih imamo i ako su nam spremna pomoći.

Danas u EU je jako velika tema „srebrna ekonomija“, usluge starijima. O tome trebamo raspravljati, ali to ne činimo, jer su stariji ljudi ogromna glasačka mašinerija. U doba krize, nama je BDP pao 14 posto, a mi smo povećavali mirovine, povećao se dug opće države s 39,6 posto BDP-a na 86,7 posto. Ako pada BDP, ne možete povećati mirovine, a nismo istovremeno ništa ulagali u aktivne politike zapošljavanja kako bi potakli ljude da ostanu u ovoj zemlji. Novac iz proračuna pripada i mladima, a ne samo starima za mirovine. Stanovništvo između ostalog stari i zato što smo zbog eksperimenta s privatizacijom javnog mirovinskog sustava potaknuli mlade na bijeg iz zemlje. Treba nam dijalog o ulaganju u mlade ljude, ulaganju u obiteljsku politiku. To je jamstvo stabilnosti mirovinskog sustava, a ne zaduživanje. Mirovinski sustav održavamo zaduživanjem, a to je neodrživo.

7. Što biste još dodali vezano za mirovinsku reformu, a smatrate to iznimno važnim?

Dodao bih da bismo trebali pokazati zrelost u razumijevanju te teme. Nama u reformi pomaže jedan ured iz Bruxellesa. Mene su pozvali da se natječem za voditelja tog projekta. Rekao sam im da mi je neprihvatljivo da ured iz Bruxellesa radi bilo što vezano za mirovinsku reformu u Hrvatskoj, da je to protivno načelu supsidijarnosti. To je odgovornost ove zemlje i ta se reforma mora raditi na hrvatskom jeziku i u nju moraju biti uključeni građani i javnost. Bili smo kolonizirani od Svjetske banke kad smo radili prošlu mirovinsku reformu, a sad smo kolonizirani od EU. Moramo pokazati da imamo civilizacijske kompetencije, da znamo sa sobom upravljati. Trebamo o tome napraviti javnu raspravu tako da to dođe do očiju i ušiju svih građana ove zemlje. To je poanta stvari. Čak ni mi u akademskoj zajednici ne možemo napraviti raspravu o tome i to me jako žalosti. Dio akademske zajednice je korumpiran i bez akademskog habitusa, a on ima povlašteno mjesto u medijima, dok mi koji o tome mislimo drugačije i zagovarujemo dijalog, bivamo prezreni. Krug kolega je potpisao izvjesnu peticiju za drugi stup, a odgovorno tvrdim da ih većina o tome ne poznaje temeljne pojmove. Uostalom, akademska zajednica ne potpisuje peticije, već provodi istraživanja i na temelju toga radi rasprave. Ako to nismo prije napravili, onda nemamo što potpisivati.

Milan Dalmacija

Stariji dižu ruku na sebe češće nego ostali

Samoubojstvo je i dalje tabu tema u javnosti, iako je jasna potreba o tome razgovarati i ozbiljno promišljati. Hrvatska, srećom, nije ekstremno primjer, no određeni trendovi postaju zanimljivi. Oni se, nažalost, uglavnom vežu za starije osobe, koje se sve manje libe dići ruku na sebe.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku i MUP-a za razdoblje od 2007. do 2017., osobe starije od 60 godina čine između 40 i 50 posto svih suicida u Hrvatskoj na godišnjoj razini. Ukupna stopa samoubojstava starijih od 60 godina veća je nego u ostalim dobnim skupinama. Pritom je najgora bila 2008. kada su sebi presudile čak 402 starije osobe. Upečatljiv je i podatak da se u dva do tri puta većoj mjeri ubijaju muškarci, nego žene. Možda kao još uvijek tradicionalno društvu stavljamo preveliki teret na muškarca za primarnog hranitelja obitelji.

Alarmantnih 50 posto

S druge strane, najmanji broj samoubojstava starijih osoba zabilježen je 2013. kad je 271 osoba odlučila skončati na ovaj način. Također, to je godina u kojoj je suicid počinilo najmanje starijih žena (67) i muškaraca (204). Iz cjelokupne statistike vidljivo je da je broj samoubojstava kod starijih osoba u blagome porastu, naročito u posljednje tri godine.

Dok je Hrvatska prema podacima Svjetske zdravstvene organizacije iz 2012. prema broju samoubojstava bila u prosjeku (11,6 osoba na 100.000 stanovnika), ne smije se dopustiti mogući porast trenda, za što je potrebno ozbiljno poraditi na prevenciji.

Teško je od oka prosuditi što su sve razlozi rastućem broju samoubojica u starijoj dobnj skupini, no motivi se ipak naziru.

„Stari su često i žrtve prijevara, ili pak naglo osiromaše odlaskom u mirovinu ili po smrti partnera, ili otkaza prije mirovine. Neizlječive bolesti i tjelesna patnja također su česti razlozi za samoubojstvo, a tu je i samoća“, ističe psihologinja SUH-a Biserka Budigam, te dodaje kako ima i

drugih uzročnika, poput pronalaska utjehe u alkoholu, opijanima i sličnom. Česti simptom je i nepovjerenje prema psiholozima ili bilo kojoj drugoj vrsti stručne pomoći.

Brojni domaći i strani psiholozi i sociolozi pokušali su pronaći sve uzroke suicida. Većina ih se slaže kako su, osim psihičkih stanja, to i društvene okolnosti. Tako psihijatrinja Dragica Kozarić-Kovačić sa suradnicima navodi da su „samoubojstva češća u doba velikih ekonomskih kriza, a stagniraju i vrijeme gospodarskog napretka. Suprotno laičkom očekivanju, stopa samoubojstava smanjuje se tijekom ratnih razdoblja, a povećava u poratnom razdoblju.“ Ista znanstvenica navodi i kako je opće poznata činjenica da su samoubojstva češća u velikim gradovima i kod starijih ljudi.

Brojni motivi

Starost donosi veću emocionalnu osjetljivost, pa „okidači“ za suicid mogu biti posvuda. Najbolnije od svega jest to što se potencijalni samoubojice često obraćaju svojim bližnjima, te otvoreno iskazuju namjeru suicida. Stoga je važno što više razgovarati, ali i ozbiljno shvatiti i zaustaviti potencijalnog samoubojicu u naumu. U tom smislu, ističe psihologinja Budigam „svatko je odgovoran za samoubojstvo čovjeka iz svoga okruženja“. Kako

statistika kaže, češće će to biti muškarac nego li žena.

Sociolog Aleksandar Štulhofer je proučavao poveznicu između suicida i socijalne isključenosti. Definirao je socijalnu isključenost kao „začarani krug koji čine nezaposlenost, siromaštvo i socijalna izolacija“ i zaključio kako je povezanost socijalne isključenosti i samoubojstva najčešće neizravna, ali navodi kako je ipak moguće da se kod dugotrajne socijalne isključenosti mogu pojačati čimbenici koji utječu na odluku o počinjenju suicida. U Hrvatskoj, gdje je svaka treća osoba starija od 65 godina u zoni siromaštva, logično je pretpostaviti visok utjecaj siromaštva, ovrha, dugova, gubitka dostojanstva. Ništa čudno da broj samoubojica, osobito ranjive kategorije starijih osoba, raste. Čak 78% svih globalno počinjenih samoubojstava bilježe se u zemljama s niskom ili srednjom ekonomskom razvijenošću. A Hrvatska razvojnno uporno klizi ka dnu; sada smo tek nešto razvijeniji od Bugarske.

Ako ćemo gledati ukupnu statistiku, u Hrvatskoj svakog dana dvije osobe skončaju život od vlastite ruke, a još dvije to pokušaju. Hrvatska je prošla ratno i poratno razdoblje te ekonomsku krizu, pa je, prema mišljenju stručnjaka, izvjesno da su upravo to bili uzročnici povećanog broja samoubojstava u pojedinim razdobljima. No i raspad tradicionalne obitelji i sve veća usamljenost, koja je u trećoj životnoj dobi učestala, faktori su koji utječu na sve veći postotak samoubojstava baka i djedova.

Da, stope smrtnosti zbog samoubojstava rastu s dobi. Samoubojica će vjerojatnije biti stariji muškarac koji će skratiti svoje muke vješanjem i to u urbanom kontinentalnom dijelu Hrvatske. Teško je spriječiti, no neke preventivne mjere mogu se poduzeti, primjerice, povećanje mirovina, otvaranje klubova i programa za starije u gradovima sjevera Hrvatske. Prije svega, potrebno je vratiti dostojanstvo starijim osobama.

Statistika o broju suicida osoba starijih od 60 godina

(Izvor: Državni zavod za statistiku)

Godina	Ukupno suicida	Suicidi starijih od 60	Postotak suicida starijih od 60
2013.	692	271	39,16
2014.	722	321	44,46
2015.	739	359	48,58
2016.	683	329	48,17
2017.*	625	413	66,08

*Brojka se odnosi na populaciju od 50+ prema statistici MUP-a

Milan Dalmacija

Zbog domova gubitaša – izgubili umirovljenici

Piše: Milan Dalmacija

Od 1. lipnja poskupili su domovi umirovljenika, vrištali su naslovi iz novina i s televizije. Još jedan udar na ionako devastirani standard umirovljenika bio je neizbježan, a došao je na samom početku previranja oko mirovinske reforme. Kao mamac da javnost skrene od bitnog, ili kao još jedno u nizu poskupljenja, pitali smo se. Mamac nije bio.

No, kako se umirovljenici koji žive u domovima nose s tim? Objasniti ćemo na primjeru Ankice Šošćarić, koja živi u jednom zagrebačkom domu umirovljenika. Pisala nam je ogorčena zbog novonastale situacije, koja je za nju, ali i velik broj drugih umirovljenika, dodatno osiromašenje.

„Morala sam otići u banku zbog povišenja cijene za smještaj u domu i, suma sumarum, ostaje mi od moje mirovine i 37 godina rada u Krašu – 52 kune! Vrlo dobro se zna kakve su mirovine i da svakome od nas ostaje jako malo za vlastite potrebe, one najosnovnije, često ne više od dva paradajza i jedne paprike“, ogorčena je Ankica Šošćarić, te pita: „A lijekovi, higijenske potrepštine, dodatna hrana, knjige, kultura?“

Visoki troškovi

Čemu onda poskupljenje, koje u zagrebačkom slučaju iznosi od 10 do 14 posto, a u slučajevima poput Koprivnice i do 40 posto?! Iako smo se nadali da ćemo dobiti odgovor da je poskupljenje opravdano poboljšanjem usluge ili zaposlenjem novog osoblja, rečeno nam je da su sve uzrokovali sami domovi koji – posluju s gubicima!

„Odluka o povećanju cijena donesena je nakon detaljne i dugoročne

analize poslovanja domova te procjene relevantnih čimbenika, koji utječu na njihovo poslovanje. Prema službenim izvješćima financijskog poslovanja svih 10 domova za starije osobe, čija su osnivačka prava prenesena na Grad Zagreb, ukupni rashodi proteklih godina bili su znatno veći u odnosu na ostvarene prihode“, rekla je pročelnica Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom Romana Galić, te dodala kako su razlozi za takvo stanje različiti, od smanjenja decentraliziranih sredstava iz državnog proračuna, preko usklađivanja rashoda temeljem državnih propisa i kolektivnih ugovora, do rasta cijena energenata i komunalnih usluga.

To, naposljetku, dovodi do toga da je ekonomska cijena domova, uz poskupljenje, i dalje otprilike 25 posto niža od stvarnih troškova poslovanja. Tako se u Zagrebu, po novoj tarifi, za smještaj u stambenom dijelu treba platiti od 160 do 450 kuna više, ovisno o broju kreveta u sobi. Također je u odjelima za pojačanu njegu cijena uvećana od 320 do 720 kuna za najviši stupanj usluge. Što korisnici dobivaju za taj novac?

Skuplje po kategorijama

Kategorizacijom domova umirovljenika nastojalo se stupnjevat domove po vrstama i kvaliteti pruženih usluga. No, kako u nas to biva, u istom domu se sada nudi najniži i najviši standard usluga.

„Kategorizacija domova imala je za cilj razvrstavanje domova u tri kategorije, pri čemu su domovi najniže kategorije trebali imati općenito najniži standard usluge i najnižu cijenu. Takva kategorizacija domova nije provedena u cijelosti, budući da je naknadnim iz-

mjenama propisa omogućena kategorizacija usluge ovisno o stupnju potrebne podrške samom korisniku. Općenito govoreći, cijena ne ovisi o kategoriji doma, već o stupnju, odnosno opsegu pruženih usluge ovisno o potrebama samog korisnika“, odgovaraju iz Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Ako ćemo se voditi logikom „koliko daš, koliko imaš“, možemo pretpostaviti da će kvaliteta usluga, naročito za slabo pokretne i teško bolesne štićenike rasti. No, što im ostaje od mirovina? Gospođi s početka priče ostaju 52 kune, nekima i manje. Ako znamo da sve većem dijelu umirovljenika obitelji i skrbnici plaćaju smještaj u domu, nameće se pitanje i koliki je ovo udar i na njihov standard? Čini se da limita u ovom slučaju nema.

Začarani krug

„Za korisnike koji se smještaju temeljem rješenja Centra za socijalnu skrb utvrđuju se prihodi kojima korisnik sudjeluje u plaćanju usluge smještaja, a taj se prihod umanjuje za iznos naknade za osobne potrebe korisnika smještaja, što znači da mu na raspolaganju ostaje mjesečni iznos od 100 kuna. Pritom napominjemo da se cijene za korisnike smještene rješenjem Centra za socijalnu skrb zasad nisu povećavale. Navedeno se ne odnosi na korisnike koji izravno ugovaraju uslugu smještaja s domom“, šturo objašnjavaju iz MDOMSP-a.

I dok pročelnica Galić i ljudi iz Ministarstva uvjeravaju kako je to bilo zadnje rješenje i kako su vodili računa o niskom standardu umirovljenika, uz željeno poboljšanje usluga, pitanje je ima li smisla spašavati domove, ako se istovremeno provode veliki i skupi projekti deinstitucionalizacije skrbi za starije? Možda do poskupljenja ne bi došlo da se taj novac prelio u domove. No, time bi samo uplovili u začarani krug mjera i ulaganja, gdje bi kvaliteta usluga bila žrtvovana za kvantitetu i dostupnost u zajednici ili obratno.

Jedino rješenje koje nije izravno na teret korisnika domova ponudio je MDOMSP: „Osobe koje nemaju dostatnih sredstava za podmirenje troškova smještaja moći će pravo na smještaj ostvariti putem Centra za socijalnu skrb djelomično ili u cijelosti na teret državnog proračuna.“ Pošteno. Zar ne bi država trebala osigurati da svatko svojom mirovnim može podmiriti trošak smještaja u dom, a da onima koji nemaju dovoljno vlastitih prihoda osigura smještaj na teret socijale?

HOĆE LI POSKUPJETI POGREBI?

Bitka za monopol na grobljima

Krajem ožujka 2018. ogromnu su halabuku u javnosti izazvali napisi o poskupljenju pogrebnih usluga i naknada izazvani 19. po redu izmjenom Zakona o komunalnoj djelatnosti. Novi Zakon je u veljači prošao prvo čitanje u Saboru, trenutno se nalazi u drugom čitanju i izvjesno je da će u skorije vrijeme biti izglasan.

Naime, mnogi su protumačili nove odredbe Zakona, koje se odnose na obavljanje pogrebnih usluga kao napad na komunalne tvrtke koje ih u manjim gradovima obavljaju, što bi posljedično dovelo do poskupljenja grobnih naknada, ali i samog ukopa, cvijeća, svijeća i svega ostalog što se treba pripremiti za

dostojan ispraćaj pokojnika. Naime, komunalci tvrde da će morati podići cijene zbog toga jer će izgubiti dio profita od prodaje pogrebne opreme i pripreme pokojnika, što će prijeći u ruke privatnih pogrebnih poduzeća.

„Ove izmjene nisu dobre za komunalna društva. To je borba za pružanje usluga u Zagrebu i još dva do tri veća grada u Hrvatskoj. Tko će to obavljati po manjim mjestima, ako se komunalcima to ukine? Nitko, jer se ne isplati imati tvrtku za 20 pokopa godišnje, a mi živimo od toga. Ako do toga dođe, morat ćemo smanjiti broj zaposlenih ili ih raspodijeliti u druge odjele, a ljudi će biti u problemima jer će morati plaćati na dvije strane“, ističe Senko Smoljan, voditelj Odjela tržnica, groblja i sportskog centra komunalnog poduzeća Eko-Murvica iz Crikvenice.

Tko tu koga?

S druge strane, privatni pogrebni ci smatraju da ih komunalci godinama potkrajaju, jer ne bi smjeli obavljati sve usluge, već se samo brinuti o ukopima i održavanju groblja i krematorija. Sma-

traju kako su ovdje zakinuti, iako, uz Zakon o komunalnom gospodarstvu, postoji Zakon o komunalnoj djelatnosti koji bi trebao sve regulirati.

„Dvadeset i nešto godina se borimo da uvedemo red u pogrebničku djelatnost. Ona se dijeli na dva segmenta; pogrebničku djelatnost i pogrebničku komunalnu djelatnost. Mi radimo sve, od balzamiranja pokojnika do prodaje cvijeća, a komunalci bi trebali samo brinuti o održavanju groblja. Čak je i ministar ranije dao naputak da komunalne firme ne mogu ishoditi dozvole za komunalne djelatnosti, a one su svoje ljude slale na stručne ispite. Nitko se ne pridržava zakona, od države, pa nadalje“, kaže Damir Sapanjoš, predsjednik Udruge pogrebnika Hrvatske.

Gordijski je to čvor kojeg, čini se, nitko neće raspetljati. S obzirom da se cijene ispraćaja u Hrvatskoj kreću od pet do petnaest tisuća kuna, nijedna se od zaraćenih strana ne pita koliko si ožalošćene obitelji mogu priuštiti njihovo prepucavanje. Doduše, prijedlog novog Zakona o komunalnoj djelatnosti uvrštava samo održavanje groblja i krematorija te usluge ispraćaja, ukopa i kremiranja pokojnika. Osim toga u 26. članku Zakona predviđa se da „predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave može odlukom odrediti i drugu djelatnost koja se smatra komunalnom djelatnosti“.

Zakonom je određeno da to mogu biti trgovačka društva (privatni pogrebni), javne ustanove (komunalna društva), službe, te pravne i fizičke osobe na temelju koncesije ili ugovora o obavljanju komunalne djelatnosti. Upravo ovdje leži najveći problem, jer i jedni i drugi smatraju da će time biti oštećeni, odnosno da će teško moći pokriti svoje troškove, ako se koncesije daju drugoj strani. Četiri sindikalne središnjice su ovdje na strani komunalnih poduzeća i imaju jasan argument.

„Smatramo kako za dio komunalnih djelatnosti, koje su od posebnog javnog interesa (kao što su: opskrba i gospodarenje pitkom vodom, odvoz otpada, kanalizacija i odvodnja, kremiranje, ukop...) ni pod koju cijenu ne bi smjeli biti otvorene mogućnosti za koncesioniranje. Naime, takve usluge, kao one od izrazite važnosti za građane i gospodarstvo ne smiju biti predmet komercijalizacije, već moraju biti i ostati lako dostupne svima, a ne smiju biti osnova za stjecanje zarade i dobiti privatnih koncesionara kroz podizanje cijena ili sma-

njenje razina usluga. Kakve bi im se tek neslućene mogućnosti za takva postupanja otvorile koncesioniranjem nekih vitalno važnih komunalnih djelatnosti, kroz komercijalizaciju i podizanje cijena te maksimalno iskorištavanje zaposlenih i njihovo minimalno plaćanje. Povrh rečenog, za tvrtke u vlasništvu lokalne samouprave koje obavljaju komunalne djelatnosti treba zakonom otvoriti mogućnost popratnog obavljanja i nekih komercijalnih poslova čija mogućnost proizlazi iz obavljanja osnovne komunalne djelatnosti. Sredstva priskrbljena na taj način mogla bi se utrošiti na bolje opremanje i organiziranje tih istih tvrtki i njihove osnovne djelatnosti, a što bi značilo uštede i smanjenje troškova za lokalno gospodarstvo i građane kao korisnike njihovih usluga“, stoji u Izdvojenom mišljenju sindikalnih središnjica, vezanom za donošenje Zakona o komunalnom gospodarstvu.

Puno vike nizašto

No, čini se kako su svi oglasili uzbunu oko krivog zakona. Iz Ministarstva graditeljstva, koje je predlagatelj novog Zakona o komunalnoj djelatnosti, dobili smo šturi odgovor kako se ne planiraju koncesije za pogrebne, a promjene cijena svih komunalnih usluga prvo trebaju biti odobrene od gradonačelnika ili načelnika općina nakon detaljnog obrazloženja.

Problem koji muči sve strane u ovoj priči reguliran je Zakonom o pogrebničkoj djelatnosti iz 2015. u kojem u članku 4. stoji: „Pogrebnik je trgovačko društvo, trgovac pojedinac ili obrtnik upisan u odgovarajući registar za obavljanje pogrebničke djelatnosti koji ima sjedište na teritoriju Republike Hrvatske, osim mrtvozornika imenovanog sukladno posebnim propisima koji reguliraju organizaciju i rad mrtvozorničke službe“, a u članku 24. stoji kako će sve koncesije biti ukinute stupanjem na snagu tog Zakona, što je bilo prije tri godine.

Dakle, cijene se neće mijenjati i neće se pripreme za ispraćaj obavljati na više mjesta, osim ako to već nije uobičajena praksa ili ako to ne odluči prvi čovjek grada ili općine. Kako bi prepucavanje između komunalaca i privatnih pogrebnika prestalo, treba mijenjati Zakon o pogrebničkoj djelatnosti i to tako da bude usklađen sa Zakonom o komunalnoj djelatnosti u definiranju toga tko smije obavljati pogrebničke usluge.

Milan Dalmacija

DRŽAVA I ALIMENTACIJA

Posvađani unuci i bake i djedovi

S naha je tužila djeda svoje kćerke da mora umjesto sina plaćati alimentaciju, a on je na sudu odgovorio kako ni sam nema dovoljno novca za život, jer kao jamac za kredit svome sinu mora plaćati kredit od oko tisuću kuna mjesečno, a k tome i sam otplaćuje manji kredit. Kako djed prima mirovinu od 3.800 kuna te još 67 eura njemačke mirovine, živi u svojoj kućici, sud je presudio da je dužan za unuku plaćati 650 kuna mjesečno. Sutkinja je obrazložila kako je uzdržavanje maloljetnog djeteta zakonski i životno prioritetno u odnosu na vraćanje bilo kakvih kredita, posebice kredita za kupnju sinovljeva automobila. Najgore je u svemu što su takvi propisi Obiteljskog zakona posvađali unuke i djedove i bake, jer su službeni tužitelji – unuci.

Ovakve tužbe, u kojima snahe tuže bake i djedove radi plaćanja alimentacije posljednjih godina zbog krize i nezaposlenosti rastu, iako ih je očekivano malo u odnosu na broj tužbi djece protiv roditelja koji ne plaćaju alimentacije.

Nepravедno i neopravđano

No, je li naplata alimentacije od baka i djedova pravedna i u kojim je slučajevima opravdana? Ocijenivši da nije pravedna, već da bi teret trebala preuzeti država, Sindikat umirovljenika Hrvatske je uputio 18. svibnja 2018. Inicijativu za izmjene i dopune Obiteljskog zakona (NN 103/2015) i Zakona o privremenom uzdržavanju (NN 92/2014) ministrici demografije Nadi Murganić. U obrazloženju se navodi: „Postojećim zakonskim uređenjem Republika Hrvatska propustila je zaštititi obitelj, jer je odgovornost u cijelosti prebacila na stare i siromašne. Republika Hrvatska kao suverena država sa svim prinudnim sredstvima koja joj stoje raspolaganju odlučuje uvesti pravila kojima širi krug obveznika uzdržavanja, umjesto da se uspostavi učinkoviti mehanizam naplate

uzdržavanja od roditelja, čime država neodgovorno prebacuje odgovornost sa sebe na bake i djedove.“

Na razini države trebao bi postojati poseban fond za isplatu alimentacije, što bi bilo logično i stoga što se u članku 25. Zakona o privremenom uzdržavanju (NN 92/2014) navodi da „isplatom iznosa privremenog uzdržavanja, Republika Hrvatska stupa u pravni položaj djeteta i na nju prelaze tražbine uzdržavanja u visini isplaćenog iznosa privremenog uzdržavanja, sa svim sporednim pravima.“ U stvarnosti je to drukčije: ako roditelj ne plaća alimentaciju, tjera se roditelja koji živi s djetetom da u ime djeteta tuži djeda i/ili baku i time nepovratno među njima uništi emocionalne odnose.

Ministarstvo je odgovorilo

SUH je inicijativu uputio i Odboru za obitelj, mlade i sport Hrvatskog sabora, koji je reagirao već 5. lipnja te s potpisom potpredsjednice Marije Puh uputio Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku požurnicu da se očituju na inicijativu. Tek nakon toga se očitalo i Ministarstvo koje, prije svega, naglašava da je supsidijarna obveza uzdržavanja unuka od strane bake i djeda uvedena u hrvatsko obiteljsko zakonodavstvo 1998. godine, dok

je 2015. uvedena i recipročna obveza punoljetnog unuka da uzdržava baku i djeda ako se sami ne mogu uzdržavati.

Ministarstvo je navelo i kako je u tijeku procedura izrade Nacrta prijedloga Obiteljskog zakona, te da će u obzir uzeti i primjedbe SUH-a. Lijepo! No trebaju shvatiti da se u zemlji u kojoj su mirovine najniže od svih zemalja Europske unije, teško može „oguliti“ stare do kraja, ovršiti ih, izbaciti iz stana, nepovratno pokvariti odnose s unucima.

I dok mi lamentiramo o demografiji i potrebi porasta nataliteta, država ne preuzima odgovornost za neisplatu alimentacije od razvedenih roditelja. I dok broj razvoda raste, jednakom brzinom kao i siromaštvo starijih osoba, djeca ostaju najveće žrtve. Možda sud dodijeli koju kunu od bake i djeda, ali što je to spram izgubljene ljubavi. Tako imamo i slučaj bake iz Donjeg Miholjca kojoj se mirovina od 2.100 kuna ovršuje za unuka koji živi u inozemstvu i vidi ga jednom godišnje. Baka smatra da je to nepravедno jer neka država sama goni sina neplatišu koji navodno živi na nepoznatoj adresi u Njemačkoj.

Nepravедno i neopravđano! U nadi da će konačno zakoni biti promijenjeni, a djeca zaštićena od strane države i obitelji koja ih voli čekamo ishod donošenja novog Obiteljskog zakona.

Jasna A. Petrović

Zlorabljenje povjerenja

Od 1. siječnja 2014. mirovinu putem pošte primaju samo oni koji su je primali i prije tog kobnog datuma. Dakle, samo 97.244 umirovljenika od ukupno 1,14 milijuna svih umirovljenika prema općim propisima. U Izvješću Pučke pravobraniteljice za 2017. opet se navodi kako „novim umirovljenicima i dalje nije moguće dostavljati mirovinu putem pošte što zanemaruje utjecaj starosti na zdravlje i posebno teško pogađa one najosjetljivije, osobe krajnje narušenog zdravlja, nepokretne ili nastanjene u izoliranim i prometno nepovezanim područjima. S obzirom da do svoje mirovine mogu doći isključivo putem banke, prepušteni su uslugama rodbine, prijatelja ili susjeda, koji ponekad zlorabe ukazano im povjerenje te ih, koristeći situaciju za vlastitu financijsku ili drugu materijalnu korist, iskorištavaju.“

Pučka pravobraniteljica je jedina koja po treću godinu za redom u svom godišnjem izvještaju piše preporuku, no na pogrešnu adresu: „Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje, da u opravdanim slučajevima omogućiti dostavu putem pošte“. SUH je u više navrata postavljao isti zahtjev na sjednicama Upravnog vijeća HZMO-a, no oni su mirno odgovorili kako je to u nadležnosti Ministarstva rada i mirovinskog sustava i promjene zakona. Uzalud nam trud, svirači.

Jasna A. Petrović

Poštar više ne kuca na vrata

Da uštedite svoje vrijeme, primajte mirovinu na svojem kućnom pragu. Poštar Hrvatske pošte donijet će vam vašu mirovinu i isplatiti vam je u vašem domu, bombastična je ponuda Hrvatske pošte na njihovoj web stranici.

„U suradnji s Hrvatskim zavodom za mirovinsko osiguranje (HZMO) Hrvatska pošta obavlja isplate mirovinskih primanja na adresi primatelja. Riječ je o tradicionalnoj usluzi Hrvatske pošte poznatoj brojnim umirovljenicima. Ako koji slučajem niste kod kuće kada poštar svrati do vas s mirovinom, ne trebate se brinuti. Poštar će vam ostaviti obavijest o prispjehu mirovinske uplatnice. Na obavijesti je zabilježeno u kojem poštanskom uredu i u kojem roku možete podići svoju mirovinu“, nastavlja se u poruci umirovljenicima. Ne navode, međutim, da je prijašnja besplatna dostava sada „privatizirana“, pa se i debelo plaća.

Kako je to u stvarnosti? Nakon više godina podnošenja pritužbi Sindikata umirovljenika Hrvatske Uredu pučke pravobraniteljice, umirovljenici umirovljeni nakon 1. siječnja 2014. godine i dalje nisu u mogućnosti ostvarivati pravo na besplatnu dostavu mirovine do kućnog praga, jer je to pravo ukinuo Mirando Mrsić svojedobnim

izmjenama Zakona o mirovinskom osiguranju. Briga bivšeg ministra za invalidne i slabo pokretne osobe, za one koji žive u zabitima ili na otocima gdje nema banaka niti bankomata.

Kad ministar voli banke

Mrsić je naprosto napravio dogovor s bankama kako se mirovine trebaju isplaćivati isključivo na bankovne račune, a ako nema banke u blizini, ili umirovljenik ne može doći do banke, preostaje mu svoju privatnu karticu (koju je dobio poštom) i osobni PIN dati prvom pokretnom susjedu ili rođaku. Briga njega što se time stvara čvrsti temelj za zlorabe i prijekove umirovljenika, a čini se da glava ne boli niti ekipu sadašnjeg ministra Marka Pavića, jer unatoč tome što su predstavnici umirovljenika u Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe to u više navrata tražili i dalje toga nema u budućim izmjenama ZOMO-a.

Mrsić je, svoje tradicionalno dobre odnose s inozemnim bankarima, začinio i zabranom dostave mirovina poštom čak i za one potrebite, već je propisao da svatko umirovljen nakon 1. siječnja 2014. mora otići (biti odnesen?) do banke i tamo otvoriti svoj tekući račun, a onda i redovito dolaziti jednom mjesečnom podići svoju

PROŠIRENJE RADA UMIROVLJENIKA**Bolje rad, nego glad**

Kako se boriti protiv siromaštva najstarije i najpotrebitije populacije? Europska komisija drži da je to moguće učiniti prije svega – adekvatnim mirovinama, mirovinama od kojih se može preživjeti. No, hrvatski zakonodavci smatraju da je to jednostavnije i jeftinije učiniti proširivanjem kruga korisnika mirovine koji će moći raditi, pa Ministarstvo rada i mirovinskog sustava smatra da će time smanjiti broj umirovljenika koji su u riziku od siromaštva i ujedno povećati prihode i socijalnu sigurnost starijih osoba.

Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, samo neki korisnici mirovine mogu raditi: korisnici starosne mirovine do polovice punog radnog vremena te korisnici invalidske mirovine zbog profesionalne nesposobnosti za rad, odnosno invalidske mirovine zbog djelomičnog gubitka radne sposobnosti puno radno vrijeme. Sindikat umirovljenika je uputio čak i zahtjev za ocjenu ustavnosti takvog zakonskog rješenja i zatražio da se broj korisnika proširi i unificira. Ustavni sud je otprilike odgovorio kako država ima pravo odlučivati što god hoće, te da to

nije diskriminacija. U međuvremenu su umirovljeni branitelji svojim zakonom dobili pravo na rad bez obustave mirovine, pa su umirovljeničke udruge ponovile svoj zahtjev. I, eto, čini se da će to biti ostvareno. No, i ovdje ima jedan – ali.

Pučka pravobraniteljica je u najnovijem izvještaju pozdravila mogućnost da se, primjerice, i korisnicima prijevremene starosne mirovine omogućiti neki oblik rada, osobito jer se radi o osobama koje su mlađe od korisnika starosne mirovine. „Međutim, postavlja se pitanje treba li MRMS smanjivanje rizika od siromaštva promatrati samo kroz prizmu umirovljeničkog rada. Rad umirovljeničke populacije primarno bi trebalo promatrati u kontekstu podizanja zadovoljstva i kvalitete života te prenošenja znanja i uspostavljanja novih socijalnih kontakata, a ne bi smio biti, nakon cijelog radnog vijeka, nužan za osiguravanje vlastite egzistencije“, smatra pravobraniteljica. SUH drži da bi trebalo oboje, i više mirovine i pravo na rad uz mirovine. Uostalom, kao i u drugim europskim zemljama.

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRILOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U SRPNJU I KOLOVOZU 2018.

NOVOSTI U OBVEZONOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

27. srpnja 2018. godine održana je sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke sa sjednice.

Donesene osnovna i dopunska lista lijekova HZZO-a

Upravno vijeće HZZO-a donijelo je odluke o utvrđivanju osnovne liste lijekova HZZO-a i dopunske liste lijekova HZZO-a kao rezultat kontinuiranog postupanja HZZO-a u skladu s ovlaštenjem danim Pravilnikom o mjerilima za stavljanje lijekova na osnovnu i dopunsku listu lijekova Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje i Pravilnikom o mjerilima i načinu za određivanje cijena lijekova na veliko i o načinu izvješćivanja o cijenama na veliko kod stavljanja lijekova na liste i prilikom utvrđivanja cijena lijekova.

Na osnovnoj listi lijekova HZZO-a nalazit će se ukupno 3.656 pakiranja lijekova, dok će se na dopunskoj listi lijekova HZZO-a nalaziti ukupno 849 pakiranja lijekova.

S tim u vezi HZZO je proveo postupak godišnjeg izračuna cijena lijekova sukladno odredbama Pravilnika o mjerilima i načinu za određivanje cijena lijekova na veliko i o načinu izvješćivanja o cijenama na veliko, kojim je postignuto sniženje cijena kod ukupno 255 pakiranja lijekova, čime će se postići određena ušteda za HZZO, a smanjit će se i iznosi sudjelovanja u cijeni lijekova osiguranih osoba za dio lijekova koji se propisuju na recept.

Za 182 pakiranja na osnovnoj listi lijekova HZZO-a je snižena cijena dok je za 14 pakiranja povišena cijena. S dopunske liste lijekova HZZO-a su premještena na osnovnu listu lije-

kova HZZO-a dva pakiranja lijekova koji se u cijelosti osiguravaju na teret sredstava HZZO-a. S osnovne liste lijekova HZZO-a su premještena na dopunsku listu lijekova HZZO-a dva pakiranja lijeka.

Na osnovnu listu lijekova HZZO-a uvršteno je osam novih lijekova:

- **alirokumab** za liječenje hiperkolesterolemije
- **desfesoterodin** za liječenje urinarne inkontinencije i neurogenog mokraćnog mjehura
- **terlipresin** za liječenje krvarenja iz gornjeg dijela probavnog trakta
- **piksantron** za liječenje B-staničnog ne-Hodgkinovog limfoma
- **palbociklib** za liječenje karcinoma dojke
- **ribociklib** za liječenje karcinoma dojke
- **sarilumab** za liječenje reumatoidnog artritisa
- **saharoželjezov (III) oksihidroksid** za sniženje hiperfosfatemije u bolesnika na dijalizi

Dodatno su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici i/ili nova pakiranja već postojećih lijekova u listama lijekova (na osnovnu listu lijekova 16 lijekova u 24 pakiranja, a na dopunsku listu lijekova tri lijeka u pet pakiranja).

Uz postojeće lijekove na listi proširene su indikacije za primjenu (prva linija liječenja uznapredovalog raka pluća za lijek alektinib, liječenje teške kronične spontane urtikarije za lijek omalizumab, liječenje juvenilnog idiopatskog poliartritisa za lijek tocilizumab).

Stavljanjem novih lijekova na liste lijekova HZZO-a i proširenjem indikacija uz postojeće lijekove proširuje se spektar lijekova koje osigurane osobe HZZO-a mogu za svoje liječenje ostvariti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

IZ SADRŽAJA:

- Donesene osnovna i dopunska lista lijekova HZZO-a

HZZO raspisuje natječaj za financiranje pripravničkog staža

Upravno vijeće HZZO-a također je donijelo Odluku o financiranju pripravničkog staža doktora medicine, doktora dentalne medicine, magistara farmacije i magistara medicinske biokemije i laboratorijske medicine u 2018. godini kojom se odobrava HZZO-u financiranje pripravničkog staža navedenih zdravstvenih radnika u ugovornim zdravstvenim ustanovama čiji su osnivači Republika Hrvatska, jedinice regionalne samouprave i Grad Zagreb (osim u općim bolnicama), u poliklinikama i ljekarničkim zdravstvenim ustanovama čiji su osnivači jedinice regionalne samouprave ili druge pravne i fizičke osobe te kod ugovornih privatnih zdravstvenih radnika.

Natječaj u općim bolnicama sukladno odluci Upravnog vijeća HZZO-a od 24. travnja ove godine kontinuirano je otvoren i traje do 30. studenog 2018. godine.

• HZZO raspisuje natječaj za financiranje pripravničkog staža

• Zdravstvena zaštita izvan mjesta prebivališta

• Zaštita od toplinskog udara

ZDRAVSTVENA ZAŠTITA IZVAN MJESTA PREBIVALIŠTA

U vrijeme ljetnih mjeseci kada mnoge osigurane osobe HZZO-a napuštaju svoje mjesto prebivališta ili boravišta te se u slučaju potrebe za zdravstvenom zaštitom neće moći obratiti svom izabranom doktoru neophodno je podsjetiti na mogućnost korištenja zdravstvene zaštite i kod doktora primarne zdravstvene zaštite u mjestu gdje privremeno borave.

Stoga, osigurane osobe koje privremeno borave izvan mjesta prebivališta, odnosno boravišta (npr. službeni put, godišnji odmor) imaju pravo u slučaju npr. traume, akutne upalne i zarazne bolesti, akutnog poremećaja koji zahtijeva terapijsko zbrinjavanje i sl. koristiti primarnu zdravstvenu zaštitu, osim utvrđivanja privremene nesposobnosti za rad, kod bilo kojeg ugovornog doktora primarne zdravstvene zaštite u mjestu privremenog boravišta, u istom opsegu kao i kod izabranog doktora primarne zdravstvene zaštite (lijekove propisane na e-recept i primarnu laboratorijsku dijagnostiku propisanu na e-uputnicu za primarni laboratorij).

Kako bi se osiguranim osobama osiguralo pravo na primarnu laboratorijsku dijagnostiku izvan mjesta prebivališta, HZZO je utvrdio određeni broj laboratorijskih postupaka u svrhu dijagnosticiranja i zbrinjavanja akutnih stanja.

(izvor: HZJZ)

PREPORUKE ZA VRIJEME VRUĆINA - ZAŠTITITE SE OD TOPLINSKOG UDARA

U zadnjem se desetljeću uočava trend porasta temperature u ljetnom razdoblju što utječe

na zdravstveno stanje sveukupnog stanovništva. Pravovremene mjere mogu smanjiti broj oboljelih i umrlih od vrućina, što znači da treba biti spreman ublažiti moguće negativne posljedice po zdravlje i trenutno djelovati.

Cijelo vrijeme trajanja velikih vrućina pridržavajte se preporuka lokalnih zdravstvenih ustanova koje informiraju javnost putem medija (radija, TV-a interneta).

► Neke od preporuka za ponašanje prilikom vrućina

- Rashladite tijelo i pijte dovoljno tekućine da vam boja urina bude svijetla.

- Pijte redovito negaziranu vodu te niskokalorične napitke bez kofeina, alkohola i šećera da njima ne izazovete jaču dehidraciju. Možete se samo osvježiti tako da u ustima rastopite kockicu, dvije leda. Dehidraciju od vrućina izbjegnite uzimanjem razrijeđenog soka kao što je limunada i to odrasli svakih 1-2 sata, a djeca svakih 15-20 minuta po jednu do dvije žlice ili gutljaj vode. Nemojte čekati osjećaj žeđi da biste povećali unos tekućine, pogotovo kod starijih osoba koje imaju slabiji osjećaj žeđi.

- Izbjegavajte boravak na direktnom suncu u razdoblju od 10-17 sati, poglavito djeca, trudnice, starije osobe, srčani bolesnici i bolesnici s kroničnim bolestima (mentalne bolesti, dijabetes i dr.)

- Osobe koje rade na otvorenom (npr. građevinski radnici) se trebaju češće odmoriti, skloniti u hlad i popiti jednu pola čaše vode svakih 30 minuta.

- Tuširajte se ili kupajte u mlakoj vodi. Druga mogućnost je zamotati se u hladne mokre ručnike ili se rashladiti mokrom spužvom, kupkom za noge i sl. Djeci možete mokre ručnike stavljati na noge i ruke.

- Nosite laganu, široku, svijetlu odjeću od prirodnih materijala. Ako idete izvan doma stavite šešir širokog oboda ili kapu i sunčane naočale, a korisna su zaštita od direktnog sunca i kišobrani i lepeza za rashlađivanje zraka.

- Koristite laganu posteljinu, po mogućnosti bez jastuka kako bi izbjegli akumulaciju topline od tijela.

- Jedite češće male i što tekućije obroke. Izbjegavajte hranu prebogatu bjelanjevinama. Ako ste u mogućnosti, pripremite miješano svježe voće ili spravite laganu juhu, da organizmu vratite izgubljene minerale, vitamine i elektrolite.

► Rashladite svoj dom

- Nastojte rashladiti prostor u kojem živite. Idealno bi bilo sobnu temperaturu održavati ispod 32°C danju, a 24°C noću. To je posebno važno za djecu, osobe starije od 60 godina ili osobe s kroničnim zdravstvenim problemima.

- Koristite hladniji noćni zrak da rashladite svoj dom. Ako je moguće, otvorite sve prozore ili podignite rolete tijekom noći i ranih jutarnjih sati, kada je vanjska temperatura niža.

- Smanjite količinu vrućeg zraka unutar stana ili kuće. Danju zatvorite prozore i spustite rolete,

naročito one koji su okrenuti prema suncu. Ugasi-
te sva umjetna svjetla i isključite što je više mogu-
će električnih uređaja u svom domu.

- Stavite zaslone, draperije ili tende na prozore koji dobivaju jutarnje ili poslijepodnevno sunce. Rasprostrite mokre ručnike u prostoriji. No, ne zaboravite da se time povećava vlažnost zraka.

- Ako imate klima-uređaj, zatvorite vrata i prozore da ne trošite više energije nego što je potrebno.

- Električni ventilatori mogu pružiti olakšanje i osvježanje, ali ako je temperatura zraka iznad 35°C, neće spriječiti zdravstvene teškoće vezane uz velike vrućine.

Važno je piti dovoljno tekućine, jer znojenjem gubimo više tekućine, čime dolazi do dehidracije i povećanog viskoziteta krvi, što može izazvati trombozu, inzult mozga ili infarkt srca.

► Klonite se vrućine

- Sklonite se u najhladniju prostoriju svog stana ili kuće, posebice noću.

- Ako stan ili kuću ne možete držati rashlađenim, provedite dva do tri sata dnevno u hladnom prostoru (npr. u hladenoj javnoj zgradi).

- Izbjegavajte izlazak u najtoplijem dijelu dana.

- Izbjegavajte naporan fizički rad. Ako morate naporno raditi, radite to u najhladnije doba dana, što je obično ujutro između 4.00 i 7.00 sati i poslijepodne nakon 17.00 sati.

- Potražite sjenu.

- Ne ostavljajte djecu niti životinje u parkiranoj vozilu.

- Redovito koristite sredstva sa zaštitnim faktorom od štetnog UV zračenja. Naročitu brigu valja posvetiti novorođenčadi i maloj djeci. Za njih treba koristiti zaštitna sredstva s najvećim faktorom (>30) i odjenuti ih u laganu odjeću koja ih također štiti od UV zraka.

- Prilagodite svoje izlaganje sunčevom UV zračenju uvažavajući dnevne promjene vrijednosti UV indeksa.

- Ako vozite, izbjegavajte putovanja u najtoplijem dijelu dana.

► Pomozite drugima

- Posjetite obitelj, prijatelje i susjede koji većinu vremena provode sami. Osjetljive i teško pokretne osobe mogle bi zatrebati Vašu pomoć tijekom vrućih dana.

- Razgovarajte o toplinskom udaru s obitelji. Svaki član obitelji treba znati koje mjere zaštite

mora poduzeti s obzirom na svoje zdravstveno stanje i aktivnosti.

- Ako je netko koga poznajete izložen riziku, pomozite mu da dobije savjet i podršku. Starije osobe i bolesnike koji žive sami treba posjetiti barem jednom dnevno.

- Uzimaju li te osobe lijekove, provjerite s njihovim liječnikom kakav utjecaj ti lijekovi mogu imati na termoregulaciju i ravnotežu tekućine u tijelu.

► Ako imate zdravstvene probleme

- Držite lijekove na temperaturi ispod 25°C ili u hladnjaku (pročitajte upute o skladištenju lijeka u uputi o lijeku).

- Tražite savjet liječnika ako imate neku kroničnu bolest ili uzimate više lijekova, pogotovo one za pojačano mokrenje i snižavanje tlaka.

► Ako se osjećate loše

- Ako imate vrtoglavicu, slabost, nemoć, tjeskobu ili ste izrazito žedni i imate jaku glavobolju, tražite pomoć, što prije otidite u hladniji prostor i mjerite temperaturu.

- Popijte vodu ili nezaslađeni razrijeđeni voćni sok više puta po nekoliko gutljaja.

- Smirite se i ležite u rashlađenu prostoriju ako imate bolne grčeve, najčešće u nogama, rukama ili trbuhu, često nakon fizičkog rada ili vježbe u vrlo vrućem vremenu.

- Pijte tekućinu koja sadrži elektrolite, a u slučaju da grčevi traju duže od jednog sata, zatražite medicinsku pomoć.

- Savjetujte se s liječnikom u slučaju drugih tegoba ili ako opisane tegobe duže traju.

Ako neki član vaše obitelji ili osobe kojima помаžete imaju vruću suhu kožu ili delirij (nerazumno razgovaraju i nemirni su), zujanje u ušima, probleme s vidom i malaksalost, grčeve i/ili su bez svijesti, odmah zovite liječnika ili hitnu pomoć. Dok čekate na liječnika ili hitnu pomoć, smjestite ugroženu osobu u hladnu prostoriju u vodoravan položaj, podignite joj noge i kukove, uklonite odjeću i počnite s vanjskim hlađenjem, kao što su hladni oblozi na vrat, pazuha i prepone uz rad ventilatora, mahanje lepezom ili većom tkaninom i špricanje kože mlakom vodom temperature. Mjerite temperaturu tijela i održavajte je ispod 39 stupnjeva. Nemojte toj osobi dati acetilsalicilnu kiselinu ili paracetamol. Osobe bez svijesti postavite u bočni ležeći položaj.

- Klonite se vrućina

- Pomozite drugima

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija

Margaretska 3, 10000 ZAGREB

www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.

Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

**Od 1. srpnja 2018. viši dohodovni
cenzus za ostvarivanje prava
na doplatku za djecu**

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o doplatku za djecu, koji je stupio na snagu 1. srpnja 2018., **povećan je dohodovni cenzus za ostvarivanje prava na doplatku za djecu** po članu kućanstva na 70 posto proračunske osnovice i **iznosi 2.328,20 kn** (za 2018. godinu).

Naglašavamo, **novi korisnici** od 1. srpnja 2018. **zahtjeve mogu podnijeti u roku od 90 dana, odnosno do 1. listopada 2018., a pravo na doplatku za djecu priznat će se od 1. srpnja 2018.** (dana stupanja ovog Zakona na snagu). **Nakon 1. listopada 2018. pravo na doplatku za djecu priznat će se od dana podnošenja zahtjeva.**

Skrećemo pozornost i **svim postojećim korisnicima** kojima se redovito isplaćuje doplatku za djecu da **ne trebaju podnositi nove zahtjeve** jer su **iznosi doplatka ostali nepromijenjeni.**

Novine Zakona omogućile su i da **pravo na doplatku za djecu pripada od dana rođenja djeteta ako je zahtjev podnesen u roku od mjesec dana od rođenja djeteta.** Također, ovim izmjenama Zakona pravo na doplatku za djecu **priznaje se i za dijete koje je navršilo 19 godina života i pohađa srednju školu u kojoj srednjoškolsko obrazovanje traje 5 godina**, a najduže do kraja školske godine u kojoj dijete navršava 20 godina života.

Zahtjev za ostvarivanje prava podnosi se HZMO-u – područnoj službi, uredu, odnosno ispostavi nadležnoj prema mjestu prebivališta, kao i besplatno u poštanskim uredima na području RH.

Informacije vezane uz podnošenje zahtjeva i ostvarivanje prava na doplatku za djecu mogu se dobiti

svakim radnim danom od 8 do 16 sati na INFOtelefonima Zavoda 01/4595-011 i 01/4595-022 te na internetskoj stranici Zavoda www.mirovinsko.hr.

**10. susreti direktora/ravnatelja
fondova/zavoda za mirovinsko
osiguranje država nastalih na
prostoru bivše SFRJ**

Jubilarni 10. susreti direktora/ravnatelja fondova/zavoda za mirovinsko osiguranje država nastalih na prostoru bivše SFRJ održani su od 21. do 23. lipnja u Beogradu. Nazočne je prigodom otvaranja pozdravila direktorica Republičkog fonda za penzijsko i invalidsko osiguranje Republike Srbije mr. Dragana Kalinović.

Ravnatelji i direktori zavoda/fondova prezentirali su statističke podatke, razmijenili informacije o izmjenama propisa iz mirovinskog osiguranja te raspravljali o rezultatima elektroničke razmjene podataka između nositelja osiguranja. Također, održane su i prezentacije na temu naplate potraživanja po osnovi nepripadne isplate mirovina, posebno od dužnika s prebivalištem u inozemstvu – problemi te iskustva i primjena međunarodnih sporazuma o socijalnom osiguranju s naglaskom na preračun mirovina.

Ravnatelj HZMO-a Josip Aladrović u svom je obraćanju nazočnima prezentirao podatke vezane uz: provedbu međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju, broj zahtjeva za ostvarivanje prava na mirovinu primjenom međunarodnih ugovora o socijalnom osiguranju u 2017. godini, isplatu mirovinskih primanja prema broju korisnika u 2017. godini, održavanje međunarodnih savjetodavnih dana, aktivnosti HZMO-a prema fondovima/zavodima zbog utvrđivanja i naplate potraživanja i podmirenja obveza te

naplatu potraživanja na osnovi nepripadne isplate mirovina – posebno od dužnika s prebivalištem u inozemstvu. Detaljnije statističke podatke vezane uz nepripadne isplate mirovina iznijela je Ivanka Antolковиć, izvršni koordinator za područne službe u Uredu ravnatelja.

Uz predstavnike HZMO-a, na ovim Susretima sudjelovali su i predstavnici osiguranja Republike Slovenije, Crne Gore, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Republike Srbije, a gosti susreta bili su predstavnici osiguranja Austrije i Njemačke, Mađarskog državnog trezora i Ureda atašea za rad i socijalna pitanja ambasade Republike Austrije u Beogradu.

**Razmjena podatka o činjenici
smrti s australskim nositeljem
socijalnog osiguranja**

Na temelju sporazuma između HZMO-a i Ministarstva socijalne skrbi Australije uspostavljena je elektronička razmjena podataka o činjenici smrti i ostalim okolnostima koje utječu na korištenje mirovine.

Za sve korisnike hrvatske mirovine s prebivalištem u Australiji za koje se uspješno razmijene podaci neće se tiskati potvrde o životu.

Važno je znati

- Federalni zavod za mirovinsko/penzijsko i invalidsko osiguranje obavijestio je Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje o novom Zakonu o mirovinskom/penzijskom i invalidskom osiguranju Federacije BiH, koji je stupio na snagu 1. ožujka 2018.
- Fond penzijskog i invalidskog osiguranja Crne Gore obavijestio je HZMO o usklađivanju mirovina za 2,28%.

KORISNICI MIROVINA - isplata u lipnju 2018.

VRSTE MIROVINA	UKUPAN BROJ KORISNIKA	PROSJEČNE SVOTE MIROVINA
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	497 411	2.561,88 kn
Starosna mirovina za dugogodišnje osiguranike - čl. 35. ZOMO	22 735	3.477,88 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO	84 287	2.238,74 kn
Prijevremena starosna mirovina	189 515	2.432,44 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO	248	2.635,03 kn
Invalidska mirovina	122 915	1.925,67 kn
Obiteljska mirovina	223 959	1.940,36 kn
UKUPNO - ZOMO	1 141 070	2.344,26 kn
Prema Zakonu o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba - DVO, PS i OSO		
Ukupno	14 893	3.688,77 kn
Prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji - ZOHBDR		
Ukupno	71 387	5.617,84 kn
Prema Ugovoru između RH i BiH o suradnji na području prava stradalnika rata u BiH koji su bili pripadnici Hrvatskog vijeća obrane i članova njihovih obitelji - HVO		
Ukupno	6 771	2.962,86 kn
SVEUKUPNO	1 234 121	2.553,24 kn
PROSJEČNA MIROVINA (ZOMO) bez međunodnih ugovora - isplata u lipnju 2018. -	Iznos u kunama	Njen udio u plaći za travanj 2018. (6.220 kn)
Prosječna mirovina za svibanj 2018.	2.617,80 kn	42,09%
Prosječna ukupna starosna mirovina za svibanj 2018.	2.867,90 kn	46,11%
Prosječna starosna mirovina za svibanj 2018. s 40 i više godina m. staža	4.353,29 kn	69,99%
Korisnici mirovina - muškarci (45,82%)		565 452
Korisnici mirovina - žene (54,18%)		668 669
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1 : 1,25
Udio ukupnog broja korisnika mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		15,73%
Udio broja korisnika starosnih mirovina s 40 i više godina m. staža u ukupnom broju korisnika mirovina - ZOMO		20,06%
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		30 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		71 godina
Potrebna sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.235.000.000 kn

Uređuje i grafički priprema:
Ured za odnose s javnošću HZMO
A. Mihanovića 3, 10000 Zagreb

www.mirovinsko.hr
e-mail: informiranje@mirovinsko.hr
fax: 01/4595-168

IZLAZAK IZ RALJA ŠTETNIH UGOVORA

CZSS GZ: Podržavamo uvođenje Registra uzdržavanja

Sindikata umirovljenika Hrvatske već dugi niz godina pokušava stati na kraj štetnim ugovorima o doživotnom i dosmrtnom uzdržavanju, koji se najčešće potpisuju na štetu korisnika uzdržavanja. Umjesto da takvi ugovori omogućе kvalitetnu skrb i njegu starijim osobama potkraj života, oni često služe kako bi se rodbina, „prijatelji“ ili profesionalni lešinari dokopali imovine primatelja uzdržavanja. Takav odnos često dovodi do zanemarivanja potreba starijih ljudi, primatelja uzdržavanja, koji često ne budu niti uzdržavani, a da ne govorimo o slučajevima gdje su preseljeni u garaže kako bi se davatelj uzdržavanja odmah okoristio imovinom.

Stoga je SUH 6. travnja poslao ministru pravosuđa Draženu Bošnjakoviću Inicijativu za izmjene i dopune Zakona o obveznim odnosima. Iz ministarstva niti nakon tri mjeseca nema odgovora, no zato je svoje mišljenje dala ravnateljica Centra za socijalnu skrb Grada Zagreba Tatjana Brozić Perić, osoba s uvidom u sudbine prevarenih starica i staraca.

CZSS u Inicijativi SUH-a ima važno mjesto, zbog toga što bi trebao biti regulatorno tijelo čiji će zaposlenici analizirati želje i potrebe primatelja uzdržavanja, te na osnovi toga izraditi socijalnu anamnezu koja će biti preduvjet za potpisivanje ugovora o uzdržavanju. Također, predloženo je da CZSS vodi Registar sklopljenih ugovora o doživotnom uzdržavanju, što je kontrolni dokument kojim bi se provjeravalo tko i pod kojim uvjetima uzdržava starije osobe. Ipak, na strani CZSS dvoje bi li to bile njihove obveze, iako ne dovode u pitanje potrebu hitne reforme Zakona o obveznim odnosima glede uzdržavanja.

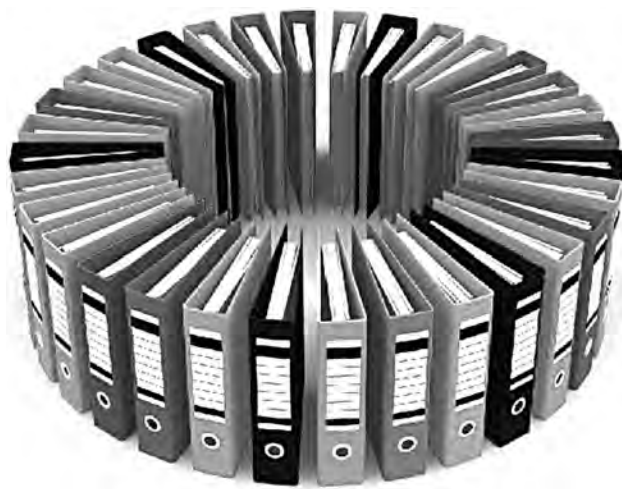
„Prijedlog za dodavanje stavka 4. u članku 580. Zakona o obveznim odnosima, gdje bi socijalni radnik ocjenjivao jesu li ugovorom zaštićene sve potrebe i želje uzdržavane osobe, može se provoditi samo za štíćenike pod skrbništvom, dakle za osobe sudski lišene poslovne sposobnosti u dijelu koji se odnosi na raspolaganje imovinom, što Centar za socijalnu skrb sada i radi. Sve drugo bilo bi zadiranje u prava, slobodu i želje pojedinca“, ističe ravnateljica Brozić-Perić.

O Registru ugovora o doživotnom uzdržavanju, kao i o cjelokupnoj Inicijativi ima riječi hvale, no ističe kako bi o Registru ipak trebao brinuti netko drugi.

„Podržavamo uvođenje Registra ugovora o uzdržavanju, a bi li to riješilo problem zlouporabe na štetu primatelja uzdržavanja, pokazalo bi vrijeme. U svakom slučaju uvođenje navedenog Registra smatramo korisnim. Također, smatramo da Registar ugovora o doživotnom uzdržavanju trebaju voditi pravosudne institucije, uključujući i javne bilježnike koji sastavljaju takve ugovore u formi javnobilježničkog akta“, zaključuje Brozić-Perić.

Iako se SUH-u ne čini logičnim da Registar vode osobe koje zarađuju na takvim štetnim ugovorima, mora se reći da je stav ravnateljice zagrebačkog CZSS-a oko ugovora o dosmrtnom uzdržavanju čvrst – treba ih ukinuti i iz zakona izbaciti sve odredbe koje ih spominju! Samo se još čeka odgovor Ministarstva koje nečinjenjem ničega čini štetu brojnim prevarenim osobama.

Milan Dalmacija

BAČEN NA ULICU

S.Č. iz Karlovca sklopila je sa svojim nećakom ugovor o doživotnom uzdržavanju, iako živi sa sinom. Sin se požalio da se njegov bratić ne pridržava odredbi, da ne kupuje hranu i kućanske potrepštine te da ne dolazi u svakodnevni posjet kako je predviđeno ugovorom. Nije bio ni svjestan da ga je majka ugovorom praktički bacila na ulicu, s obzirom na to da u ugovoru stoji da svu pokretnu i nepokretnu imovinu, kao i novac s računa nakon njene smrti dobiva njen nećak. Nažalost, za sina nema pomoći, čak niti tužbom ne može pobiti ovaj ugovor, bez obzira na to što nećak ne ispunjava svoje obveze, a i požurivao je potpisivanje ugovora. I da ide na sud, trajalo bi vječnost.

BRAT BEZ NASLJEDSTVA

I.F. iz Senja požalio se Pravnom savjetovalištu SUH-a kako je njegova majka potpisala ugovor o doživotnom uzdržavanju s njegovim bratom u kojem je navedeno kako će mu pripasti sva imovina nakon njene smrti. I.F. se boji da će izgubiti i dio imovine koji je naslijedio od svog oca nakon njegove smrti. Preporučeno je pronaći odvjetnika koji će nakon uvida u ostavinsko rješenje i zemljišne knjige moći savjetovati daljnje poteze. U najgorem slučaju, zbog manjka informacija, I.F. može ostati bez naslijeđenog dijela, no također može, u suprotnom, tužbom na sudu zatražiti pobijanje, odnosno raskid ugovora.

ZOVITE PRAVNO SAVJETOVALIŠTE

Tel. 01/4615-797

E-mail: pravo.suh@gmail.com

Pošta ili osobni dolazak: Sindikat umirovljenika Hrvatske, Trg kralja Petra Krešimira IV. 2, 10 000 Zagreb

More bez granica

Nakon više godina dogovaranja, konačno je učinjen prvi novi iskorak u suradnji bez granica Sindikata umirovljenika Hrvatske i Talijanskog sindikata umirovljenika SPI CGIL. Na skupu u Splitu, održanom 28. lipnja 2018. godine, pod simboličnim naslovom „Suradnja i bratimljenje – More bez granica“, okupili su se predstavnici rimske i zagrebačke središnjice dvaju susjednih sindikata umirovljenika, na čelu koji su bili Livio Melgari iz Međunarodnog odjela SPI-ja te predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović.

S jedne strane tu su nazočili predstavnici regije Marche, kao i gradova Ancona, Pesaro i Fermo, a s hrvatske strane predsjednici Povjereništva Splitsko-Dalmatinske županije te podružnica SUH-a Splita, Trogira, Zadra, Vrgorca i Žrnovnice. Svojevrsni svjedoci i mentori su bili sa sjevera Jadrana, generalni tajnik SPI-ja Friuli-Venezia-Giulia Enzo Medeot, tajnik SPI Veneto Danilo Toccane te potpredsjednik za regiju Zapad SUH-a i predsjednik Županijskog povjereništva Istarske županije Vladimir Buršić.

Počelo je od Istre

Suradnja talijanskih i hrvatskih podružnica u ove dvije sjeverne jadranske regije i Istre, započeta je odmah po osnutku prve podružnice SUH-a u studenome 1993. u Puli, dok je prvo formalno bratimljenje podružnica provedeno 21. lipnja 1998. godine između podružnice Roč i lege Aurisina. Danas je svih 12 istarskih podružnica i jedan ogranak SUH-a zbratimljeno i ostvaruju izuzetnu suradnju, četiri istarske podružnice i jedan ogranak s legama iz talijanske Regije Veneto, a sedam s legama iz Regije Friuli-Venezia-Giulia. Iskustvo takve transgranične suradnje na skupu je prezentirao Vladimir Buršić, spomenuvši i brojne teme skupova te druge aktivnosti koje zajednički ostvaruju.

Domaćica skupa, potpredsjednica regije Jug i podružnica Split Asja Tomin je široka srca pozdravila svih četrdesetak sudionika ovog međunarodnog skupa održanog u restoranu Bolero u Splitu, a Livio Melgari je objasnio smisao suradnje i bratimljenja, naglasivši kako svi zajedno stvaramo Europu dijaloga, Europu mira i djelotvorne brane strahu i ignorantnosti.

Enzo Medeot je pozdravio razmjenu iskustava i međusobnu potporu, jer umirovljenici obje zemlje imaju slične probleme i bore se za očuvanje mirovinskih i zdravstvenih sustava. „Zajedno smo od FERPA/ Europske federacije za umirovljenike i starije osobe tražili da zagovara uvođenje minimalnog dohotka za građane, jer moramo raditi u korist najslabijih“, naglasio je. Danilo Toccane se složio kako probleme treba „europizirati“, jer će se tako naći kvalitetnija rješenja, iako je i sama Europa u problemima.

Kako živjeti dostojanstveno

Član predsjedništva splitske podružnice Fridrih Morretti posebno je zahvalio talijanskim kolegama na konkretnoj pomoći u nevolji za vrijeme rata, no uvjeren je da i u miru ima puno zajedničkih tema. Generalni tajnik regije Marche Elio Cerri je predstavio svoju regiju s druge strane Jadrana, te upozorio kako u cijeloj Europi opadaju prava starijih. „Da, danas stariji žive dulje, no kako stvoriti uvjete da žive dostojanstvenije?“, upitao je. Potom su govorili i generalni tajnik SPI-ja Ancone Domenico Sarti, tajnica SPI-ja Pesaro Urbino Carmen Ghidotti, te generalni tajnik SPI Fermo Paolo Filiaci, a s hrvatske strane netom izabrana predsjednica Županijskog povjereništva SUH-a Splitsko-dalmatinske županije Merica Ličina, predsjednik podružnice SUH-a Trogir Ivan Bakica te predsjednik podružnice Zadar Nikola Škarica, a skup su pozdravile i predsjednica podružnice Vrgorac Senka Erceg te predsjednica podružnice Žrnovnica Matilda Frankić.

Skupom je predsjedala predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović, zaključivši nizom činjenica kojima je opisala položaj umirovljenika u Hrvatskoj, a to je da je 52,5 posto mirovina ispod linije siromaštva, svaka treća osoba starija od 65 godina je siromašna, a prosječna mirovina je niska i ponižavajuća. Zajedničko druženje je završeno potpisivanjem povelja o bratimljenju između predsjednika sindikata umirovljenika regije Marche i Splitsko-dalmatinske županije, te Splita sa Ancomom, Trogira s Fermom i Zadra s Pesarom. Jadran je preskočen zajedništvom.

Red sporta, red druženja

U donjomiholjačkom hotelu Borik u nedjelju 10. lipnja 2018. održani su tradicionalni 12. Sportsko-rekreativni susreti Sindikata Umirovljenika Hrvatske Osječko-baranjske županije. Organizator je bila Udruga SUH-a Donji Miholjac, na čelu s predsjednikom Zlatkom Risekom.

Svoje predstavnike na ovo natjecanje poslale su županijske Podružnice i Udruge SUH-a iz Osijeka, Strizivojne, Vuke, Gorjana, Đakova i Donjeg Miholjca. Tako se na natjecanje prijavilo sveukupno 150 natjecatelja u tri discipline – šahu, pikadu i belotu.

Na turniru su bili prisutni i gosti iz Županije i Grada Donjeg Miholjca. Susrete je otvorila županijska pročelnica za zdravstvo i socijalnu skrb Ivana Stanić, a među uzvanicima su se našli i gradonačelnik Donjeg Miholjca Goran Aladić i izaslanik predsjednice SUH-a Anto Kuprešak.

Turnir je počeo u 13 sati, a nakon što su se svi izredali na sportskim terenima, najboljim pojedincima su medalje i pehare uručili Anto Kuprešak i županijski povjerenik SUH-a Mato Obradović. Članovi SUH-a Vuka bili su najbolji u pikadu, i u ženskoj, i u muškoj konkurenciji. U šahu su najbolji bili Osječani, a u belotu članovi SUH-a iz Gorjana. Zanimljivo je da su ekipe iz Donjeg Miholjca u svim disciplinama završile na drugom mjestu.

Zahvalnice za sudjelovanje na Sportsko-rekreativnim susretima dodijeljene su svim podružnicama. Članice koje su ispekle kolače, suci u belotu, šahu i pikadu, kao i predsjednik Udruge SUH-a Donji Miholjac zaslužili su veliku zahvalu svih sudionika za izvanrednu organizaciju.

Nakon podjele sportskih pehara i medalja najboljima, uz večeru i tamburašku glazbu natjecatelji su sa svojim gostima završili još jedno sportsko i prijateljsko druženje. Sljedeće godine domaćin 13. Sportsko-rekreativnih susreta SUH-a Osječko-baranjske županije će biti Udruga SUH-a Vuka.

REZULTATI

Pikado za žene (7 ekipa)

1. Vuka; 2. D. Miholjac; 3. Đakovo
Najbolja pojedinka; Marica Cerić, SUH Đakovo

Pikado za muškarce (6 ekipa)

1. Vuka; 2. D. Miholjac; 3. Strizivojna
Najbolji pojedinac; Stipo Cota, SUH Vuka

Šah (5 ekipa)

1. Osijek; 2. D. Miholjac; 3. Đakovo

Belot (32 ekipe)

1. Gorjani 5; 2. D. Miholjac 6; 3. Osijek

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb, Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: GMG GRAF, Sesvete

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

Edukacija o prijevarama

U prostorijama škola u Premanturi i Vinkuranu, podružnica Sindikata umirovljenika Hrvatske Medulin organizirala je edukaciju umirovljenika na kojoj je policijski službenik Odjela za prevenciju PU Istarske Dragan Nikolić, održao prezentaciju o prevenciji prijevara.

Nikolić je prisutnima pojasnio najčešće oblike prijevara starijih osoba: lažno predstavljanje, dovođenje u zabludu u pogledu tjelesnog ili materijalnog stanja i stradavanja, te u pogledu marke i kvalitete proizvoda, iskorištavanje odsutnosti neke osobe, stresne situacije ili trenutnog duševnog stanja žrtve. Istaknuo je ulazak u dom žrtve, prezentirao je ponašanje počinitelja u konkretnim primjerima iz prakse, te je prisutne upozorio da počinitelji kod starijih osoba „računaju“ na njihovu iskrenost i poštenje, te naučenu kulturu ponašanja. Nakon praktičnog dijela, umirovljenicima je dan popis od petnaest savjeta kojima mogu spriječiti potencijalnu prijevaru.

Na kraju edukacije, kroz razgovor s okupljenim mještanima, zaključeno je da se kroz ovakav vid preventivnog rada može puno toga korisnoga saznati, te potaknuti na razmišlja-

nje. Osim toga, policijski službenik je informirao starije osobe da je u sklopu projekta e-policija izrađena aplikacija s detaljnim uputama kako na brz način, anonimno, mogu obavijestiti policiju o potencijalnom prekršaju ili kaznenom djelu.

Verica Vidmar

SIKIREVCI Hiperaktivni umirovljenici

U Sikirevcima je početkom svibnja održana redovna izvještajna skupština Županijskog povjereništva SUH-a, a potom skupština Podružnice, na kojoj je prisustvovalo više od 140 članova. Nakon skupštine Podružnica je, uz potporu Općine Sikirevci, pripremila za članove i uzvanike tradicionalnu umirovljeničku zabavu.

Nakon toga su podružnice Slavonski Šamac i Sikirevci zajednički organizirale izlet u Tuheljske i Daruvarske toplice, a već 12. lipnja, sikirevački umirovljenici bili su na akciji kontrole šećera u krvi. Kuhanjem čobanca sudjelovali su na obilježavanju i proslavi Dana Općine. Također su na imanju obitelji Živić u Sikirevcima, tik uz izvor vode, organizirali izlet i roštiljadu za

svoje starije članove koji inače nisu u mogućnosti putovati u druga mjesta.

Aktivnostima ovdje nije kraj, pa su sikirevački umirovljenici zajedno s umirovljenicima iz podružnica iz Slavonskog Šamca, Donjih Andrijevac i Zadubavlja krajem lipnja bili i na desetodnevnom ljetovanju u Segetu Donjem. Bravo!

Stjepan Rakitić

ZAGREB Drugačiji Vukovar

Povjereništvo SUH-a Zagreb organiziralo je za svoje aktiviste izlet u Vukovar 13. lipnja. Članovima su pokušali pokazati drugačiji, povijesno-umjetnički doživljaj grada i najbliže okoline.

S organizatorom Igorom Vlašićem došli su do baroknog Dvorca Eltz u kojem je sada smješten Gradski muzej osnovan 1948. godine. Dvorac, čija gradnja je počela 1781. godine, a današnji izgled je dobio tek početkom 20. stoljeća, projektirao je bečki arhitekt Sidek. Dio muzejske građe za vrijeme rata smješten je u Zagrebu, a dio je odnesen u Srbiju te nikad nije u potpunosti vraćen. U odvojenom dijelu dvorca, kojeg je hrvatskoj državi darovao vlasnik Georg Eltz, smještena je zbirka Bauer i više od 1.500 umjetničkih djela darovanih Muzeju u izgnanstvu.

Nakon ručka na obali Dunava i kraćeg odmora krenuli su putevima ratnih stradanja Vukovaraca. U tišini su se autobusom proveli pored najvažnijih mjesta sjećanja na tragediju našeg naroda, na heroje, na pogaženo ljudsko dostojanstvo i pobjedu života. Vozeći se polako evocirali su sjećanja na događaje u vukovarskoj bolnici, Ovčari i Spomen domu, a prolazeći pored Memorijalnog groblja žrtava iz Domovinskog rata, najveće grobnice u Europi nakon II. svjetskog rata s 938 bijelih križeva, izmolili su za njih Očenaš u mislima. Prošli su i pored Centra Domovinskog rata, Vojarne 204. brigade, Spomen doma hrvatskih branitelja na Trpinjskoj cesti i pored križa na ušću Vuke u Dunav, te krenuli put Vučedola.

Ondje je ishodište najstarije europske kulture iz razdoblja

metalnog doba, koja je postojala prije 5.000 godina i koja se proširila na 13 zemalja. Kultura je imala razvijenu industriju i poljoprivredu, a poznata je i po izumima kola na četiri kotača, prvoj ljevaonici bronce, prvoj pili za drva i, naravno, Vučedolskoj golubici. Danas se svi artefakti čuvaju u suvremenoj zgradi Muzeja vučedolske kulture. Zanimljiva povijest Vukovara i okoline ostavila je jak dojam na umirovljenike.

Biserka Budigam

Druženje s Trščanima

Pet istarskih podružnica SUH-a (Pula, Umag, Novigrad, Roč i Fažana) pobratimljenih s pet podružnica talijanskog sindikata SPI CGIL iz Trsta (Centro, Domio, Muggia, Campi Elisi i Altipiano Carsico) sastalo se sredinom lipnja na 6. Turniru prijateljstva, čiji je začetnik predsjednik podružnice Umag Anton Pertot.

Domaćin ovogodišnjeg izdanja ovog turnira u boćanju bila je Podružnica SUH-a Pula. Natjecanje se odvijalo na boćalištu Doma sportova „Mate Parlov“, a prvo mjesto osvojila je trščanska podružnica Lega SPI CGIL Altipiano Carsico, što i ne čudi kad su „posudili“ nekoliko domaćih igračica. Cjelodnevno druženje završilo je zajedničkom večerom i pjesmom u restoranu Stari grad.

Nije prošlo puno vremena da se Puljani i Trščani ponovno nađu. Naime, kao finiš za odličnih prvih šest mjeseci aktivnosti

obilježenih brojnim izletima po zemlji i inozemstvu, SUH-ovci iz Pule odlučili su organizirati 28. lipnja jednodnevni izlet u Trst.

Sva druženja, toplice i izleti bili su na zadovoljstvo svih sudionika, kojima su ostale lijepe uspomene. Upravo kroz brojne izlete, druženja, plesne večeri, boravke u toplicama, vidi se interes novih članova za uključivanjem novih članova u SUH. Stoga je plan do kraja godine nastaviti s tom praksom, a po mogućnosti i proširiti aktivnosti na neka druga područja.

L.P., B.J.

PAZIN

Lepe ti je Zagorje zelene...

Autobus s 45 članova SUH-a, Udruge DOSTI i Udruge osoba s intelektualnim poteškoćama iz Pazina, uz članove pazinskog Dnevnog boravka posjetili su 21. svibnja Hrvatsko Zagorje.

Zaputili su se u Krapinu, točnije u Muzej krapinskog pračovjeka i tamo saznali sve o najstarijim stanovnicima ovih prostora. Potom su posjetili Kumrovec, gdje su vidjeli tradicijsku kuću, ali i rodnu kuću Josipa Broza Tita.

Nakon toga su otišli i u jednako brdovitu Sloveniju. Nakon boravka u Termama Olimija i na Jelenovu grebenu, otišli su polako prema Istri. Zadovoljni viđenim, SUH-ovci su se zahvalili svojim suputnicima na dobrom druženju i pozitivnoj energiji tijekom cijelog putovanja.

Mirjana Monas

DUGO SELO Radno i veselo

SUH-ovci iz Dugog Sela su 15. lipnja održali svoju izvještajnu skupštinu u konobi Romantika. Svi izvještaji detaljno su prikazali rad i djelovanje Udruge i ogranka Rugvica te su jednoglasno prihvaćeni.

Na skupštini su bili prisutni i predstavnici podružnica SUH-a iz Samobora i Vrbovca, te predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Zagrebačke županije Zlatko Hrčić.

Predsjedništvo se zahvalilo i gradonačelniku Dugog Sela Ivici Panianu za uspješnu suradnju i financijsku potporu udruzi. Nakon skupštine su, uz zakusku i pjesmu, proslavili uspješan rad.

A upravo uz pjesmu i zakusku je završila tradicionalna godišnja akcija SUH-ovaca koji su organizirali čišćenje Kontesinog puta i perivoja grofa Draškovića. Vrijedne ruke očistile su šetnicu od starog lišća, korova i smeća, a spretniji članovi montirali su nove drvene klupe.

Mara Todorović

VRGORAC Tri dana u Italiji

Pedesetak članova SUH-a iz Vrgorca krenulo je u ranim jutarnjim satima 8. lipnja na trodnevni izlet u Italiju. Na putu dugom 800 kilometara, prvog su dana posjetili Padovu i razgledali sve važne povijesne i kulturne znamenitosti.

Već pomalo umorni, zaputili su se prema Veroni, gdje su prošetali Shakespeareovom ulicom i trgom ispred Arene. Posjetili su i kuću Julije Benvolio, poznate po tragičnoj romansi s Romeom Capuletom. Nakon toga su otišli na zasluženi odmor u hotel na jednom od najljepših mjesta – Lago di Garda.

Nakon odmora, bio je red posjetiti Veneciju i sve njene poznate trgove, mostove, brodove, gondole, spomenike i ostale kulturne i povijesne znamenitosti. To je potrajalo čitav dan, pa su se nakon tri dana svi zadovoljni i veseli vratili u Vrgorac tek u ranim jutarnjim satima. Bravo ekipa!

Senka Erceg

ŽRNOVNICA

Posvuda pomalo

SUH-ovci iz Žrnovnice, njih 43, 10. su lipnja otišli na kratko putovanje po Dalmaciji. Prvo su otišli u Benkovac, na najveći sajam na jugu Hrvatske. U ponudi je bilo svega, pa su neki i kupili neku sitnicu. Potom su krenuli u Zadar, gdje su prošetali Kalelargom i rivirom, pozdravili Sunce na istoimenoj umjetničkoj instalaciji i poslušali glazbu iz morskih orgulja.

Zatim su otišli u Nin, gdje su vidjeli solanu, posjetili Grgura Ninskog te most srušen u nedavnoj poplavi. Svi umirovljenici su bili oduševljeni i zadovoljni. Kako i ne bi!

Matilda Frankić

Prije ljetne stanke s aktivnostima, 50 članova podružnice SUH-a Studentski Grad otišlo je 10. lipnja na izlet u Lepoglavu. Ondje su posjetili crkvu, te etno-kuću uređenu tradicionalnim namještajem i prilagođenu zagorskim običajima. U kući im je vodičkinja pokazala kako se izrađuje poznata lepoglavska čipka, a neki nisu mogli odoljeti te su sa sobom ponijeli i pokoju salvetu ili tabletić. Nakon obilaska Lepoglave, skrasili su se u Klenovniku na izletištu Grešna Pilnica, gdje su se, uz obilje hrane, zabavili pjesmom i plesom, a neki su se okušali i u gađanju iz pračke.

Samo pet dana poslije, kada su svi već mislima bili na „ljetnim praznicima“, član podružnice Antun Grgić iznenadio je sve raskošnom proslavom svoga imendana. Zabava se održala u Mjesnom odboru Studentski grad, a na njoj nije ničega nedostajalo. Pripremljeni su bili čobanac i odojci, za glazbu su bili zaduženi KUD-ovi iz Donje Voće i Čazme, uz poznatog zabavljača i voditelja emisije Fio show, Ivana Fiolića. Do kasnih večernjih sati stotinjak je ljudi, od čega oko 50 iz podružnice, uživalo u glazbi i plesu, iću u piću – sve u čast jednog Antuna. Hvala mu!

Snježana Živčić

BJELOVAR Tura po Hrvatskoj

Podružnica SUH-a Bjelovar je od svibnja organizirala nekoliko edukativnih i zabavnih izleta. Prvi od njih je bio 15. svibnja kada je pedesetak umirovljenika posjetilo OPG Rakić u selu Čabraja pored Križevaca. Ondje su kušali autohtonu hranu vrijednih ljudi; sir, kruh, meso, a sve su zalili domaćim likerom. Kasnije su uživali u pogledu na ribnjak i upoznavajući se s domaćim životinjama.

U gotovo istom sastavu, 47 članova podružnice 30. svibnja došlo je u Zagreb, kako bi posjetili izložbu cvijeća

Floraart. Prije izložbe posjetili su katedralu, a nakon uživanja u mirisima i bojama više od 300 vrsta cvijeća i drugog bilja, otišli su prema Ivanić-gradu, gdje su u OPG-u Kezele kušali domaće kobasice.

U lipnju su se Bjelovarci preselili na more, točnije u Thalassoterapiju u Crikvenici, gdje su proveli ugodnih 10 dana, od 6. do 16. lipnja. Ondje je 53 SUH-ovaca dobilo medicinski tretman i terapije, a u slobodno vrijeme su mogli prošetati gradom. U sklopu boravka bio je organiziran i izlet brodom u

Bašku te je na rastanku organizirana i zabava.

A s plavog Jadrana umirovljenici su otišli u ravnu Slavoniju. U nedjelju, 8. srpnja, zajedno s udrugom iz Kotoribe, 87 članova SUH-a stiglo je na posljednji dan 52. Đakovačkih vezova. Cijeli su dan uživali u pjesmi, plesu i bogatim narodnim nošnjama, a neki su i sami zaplesali. Kasno popodne, pri povratku, zaustavili su se nakratko u Virovitići, a zatim puni dojmova nastavili put kući.

Ana Široki

PODSLJEME Vatrene podrška

Članovi podružnice SUH-a Podsljeme željeli su na originalan način dati podršku nogometašima na Svjetskom prvenstvu u Rusiji. Tako su organizirali praćenje i navijanje za svaku utakmicu Vatrenih. Neke su se utakmice poklopile s tradicionalnim zabavama i druženjima, po kojima je ova podružnica već nadaleko poznata.

Tako su u Društvenom domu u Bidrovcu organizirane „3 u 1 večeri“, koje su se sastojale od praćenja utakmica, večere i plesne zabave. Znalo se skupiti i do 60 ljudi; dečki bi pratili utakmicu, a cure plesale. Kad nisu bili svi na okupu, navijanje se organiziralo u privatnom aranžmanu. Važno je samo da Vatrene pobjeđuju i da se svi dobro zabave.

Ivan Ročić

VELIKA GORICA Duhovna obnova

Pun autobus s pedesetak članova podružnice SUH-a Velika Gorica zaputio se 20. lipnja u Mariju Bistricu. Ondje su umirovljenici prisustvovali hodočašću, koje se sastojalo od dvosatnog križnog puta te svete mise. Nakon toga, prošetali su najvećim marijanskim svetištem u Hrvatskoj te ga razgledali

i upoznali uobičajeni život u mjestu.

Potom su krenuli u obližnje Stubičke Toplice gdje su nakon ručka proveli ugodno popodne kupajući se. Pri povratku su izrazili svoje oduševljenje ovako dobro iskorištenim danom, koji je uz to bio i sunčan, a poželjeli su i nastavak takvih druženja.

Stjepan Milobara

Krstarenje Dunavom

Već godinama u Osijeku pristaju riječni kruzeri i dovede goste iz cijeloga svijeta i na taj način omogućavaju razvoj turizma u Slavoniji. Grupa članova Udruge SUH Osijek odlučila je 23. lipnja krenuti na krstarenje Dunavom i doživjeti ugodaj putovanja najvećom rijekom Europe.

Kruzer je isplovio u 13,30 i pružio nam prekrasan pogled s palube na lijepi Osijek, a u je brod uplovio u Dunav i nastavio uzvodno do Budimpešte, a nas, te Dance, Norvežane i Izraelce koji su već bili na brodu, čekao je ručak s velikim izborom jela.

Nijedna prijestolnica se nije tako vješto smjestila oko Dunava kao Budimpešta, koja leži povezana s devet mostova u nizu. Uskoro su vidjeli zašto je to jedan od najljepših europskih gradova. Zgrada mađarskog parlamenta najpoznatiji je simbol grada i jedna od najljepših administrativnih zgrada u Europi. Inspirirana je zgradom parlamenta u Londonu, ali za razliku od 123 metra londonskog parlamenta, ova imponzantna građevina zauzima čak 268 metara obale Dunava. Treći je po veličini parlament u svijetu i drugi u Europi. Poslije ručka krenuli su u panoramski obilazak Budimpešte autobusom s lokalnim vodičem. Iz grada su isplovili u kasnim večernjim satima, uživajući u prekrasnoj panorami.

Plovidba dalje i stižu do brane Gabčikovo, gdje je zbog hidrocentrale Dunav pregrađen. Moraju čekati prolaz kroz ustavu, a kad se podigao nivo Dunava na gornju razinu nastavljaju ploviti prema Bratislavi. Ondje je organiziran obilazak vlakom i pješice po pješačkoj zoni uz vodiča. Odlaze kroz stari dio grada do parlamenta i Bratislavskog dvorca gdje je predivan pogled na panoramu Bratislave. Po povratku je na rasporedu bila kapetanova gala večera, uz prigodni program koji izvode članovi posade broda i gosti iz Slovačke.

U ranim jutarnjim satima 26. lipnja stižu u Beč, a nakon doručka u obilazak grada autobusom sa stručnim vodičem. Beč ima bezbroj znamenitosti, a ovog puta vrijedi izdvojiti poznatu zgradu arhitekta Hundertwassera, građenu po uzoru na Gaudija u Barceloni. Uz nju je izgradio i Hundertwasser Village, u kojem su suvenirnice i barovi u njegovom stilu sa neravnim podovima i nepravilnim namještajem. Bili su i u velikom parku ruža. Zanimljivo je da su sve ruže posađene uz donacije i na svakoj je tablica s podacima donatora. Nakon slobodnog popodneva, kao i svake večeri, bogati obrok u glazbeno-zabavni program.

Ujutro 28. lipnja nakon doručka napuštaju kruzer i čekaju autobus da ih vrati, preko Mađarske, kući u Osijek. Ovo krstarenje ih se svih toliko dojmilo da su se kod kapetana raspitali o mogućnosti krstarenja Dunavom prema Crnom moru. Dobili su korisne informacije, kako bi sljedeće godine mogli organizirati plovidbu nizvodno i uživati u krajolicima i gradovima uz Dunav.

Mato Obradović

MUKE PO REŽIJAMA

Kada nastupa zastara za naplatu računa?

Često se u praksi susrećemo sa slučajevima gdje potrošači dobivaju opomene za račune od prije tri, pet, pa i 10 godina. Budući da nemaju uvijek sačuvane uplatnice tih računa, ponovo ih plaćaju, što je pogrešno. Kako riješiti ovaj problem? Treba se pozvati na zastaru i račun se ne mora ponovo plaćati.

Svi računi koje plaćamo svaki mjesec ili tzv. režije, sukladno odredbama Zakona o zaštiti potrošača zastarijevaju godinu dana od njihova dospijanja, osim komunalne naknade koja zastarijeva za tri godine. Primjerice, račun za potrošnju električne energije koji je imao datum dospijanja 15. lipnja 2017. zastarijeva 16. lipnja 2018. Zastara se uvijek računa od prvog sljedećeg dana od dospijanja računa. To konkretno znači da potrošač nakon tog datuma nije obavezan platiti taj račun.

Ovdje treba biti na oprezu, jer zastara ne djeluje automatski, već se potrošač pisanim putem treba obratiti davatelju usluge ili javnom bilježniku, ako je on poslao opomenu i pozvati se na zastaru. Prigovor na dostavljenu opomenu za zastarjeli račun treba napisati odmah, a najkasnije 15 dana od primitka opomene i poslati poštom, preporučeno s povratnicom.

Ako je potraživanje već utuženo, a bilo je u zastari, potrošač se i na sudu treba pozvati na zastaru. Naime, sud ne vodi računa po službenoj dužnosti o zastari i ako se potrošač ne pozove na nju, sudit će kao da je nema, odnosno, presudit će da je potrošač dužan platiti račun koji se potražuje.

Komunalna naknada je vrsta poreza i za nju zastara nastupa protekom roka od tri godine. Ako potrošač dobije opomenu za neplaćenu komunalnu naknadu, a prošlo je više od tri godine od njezina dospijanja, treba postupiti jednako kao i u slučaju računa za „režije“. Ako je potraživanje za komunalnu naknadu već utuženo i postoji pravomoćna sudska presuda i ovršno rješenje, zastara nastupa nakon 10 godina od pravomoćnosti.

Potrošači, također, moraju paziti da ne prekinu zastaru, primjerice tako da im se ponudi da plate samo kamate ili potpišu izjavu da će podmiriti dugovanje. Ako učine neku od tih radnji, zastara se prekida i ponovo teče rok od 10 godina kada se dug može naplatiti.

Ana Knežević, predsjednica HUZP

Besplatni potrošački savjeti: 072/414-414, zvati radnim danom od 10 do 16 sati ili posjetiti savjetovališta u Zagrebu, Splitu, Osijeku i Puli

Hrvatska udruga za zaštitu potrošača (HUZP):

Ozaljska 92, 10000 Zagreb

Rad sa strankama: utorkom i četvrtkom od 12 - 14 sati
01/4633-366, huzp1998@gmail.com, www.huzp.hr

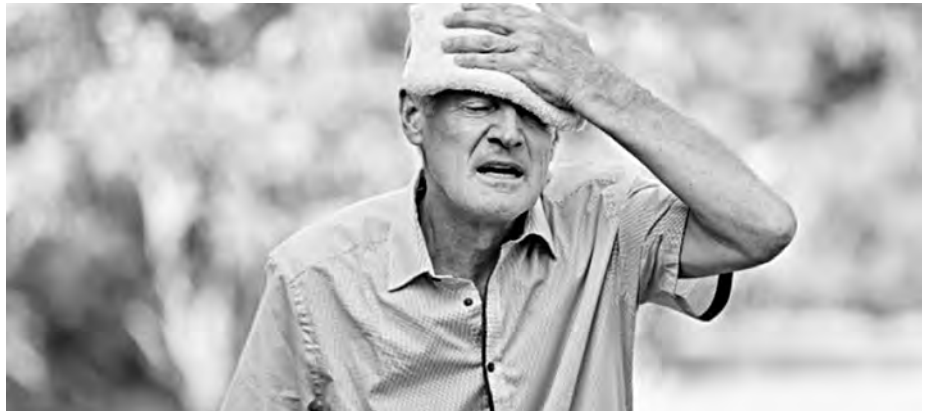
Dehidracija – naš najveći neprijatelj

Dehidracija - isušenje organizma – stanje je koje se često ne prepoznaje, može pogoditi ljude svih dobi, a katkad može biti fatalno. Svatko od nas u određenom trenutku doživljava dehidraciju. Budući da njeni rani simptomi (glavobolja, suha usta, vrtoglavica, umor) nisu specifični, ljudi obično ne uoče da su dehidrirali, uzmu nešto tekućine, odmire se i to djeluje. Međutim, ako dopuste da se ta loša situacija predugo održava, mogu se izložiti ozbiljnoj opasnosti.

Uzročnici gubitka tekućine iz tijela, primjerice toplina, hladnoća, tjelovježba, produženo izlaganje niskoj vlažnosti zraka, povišena tjelesna temperatura, proljev i povraćanje, mogu stvoriti uvjete za potencijalno opasnu dehidraciju. Lišeno tekućine, tijelo izvlači tekućinu iz tjelesnih stanica s ciljem da obnovi uobičajen volumen krvi. Budući da se nedostatak stanične tekućine nastavlja, taj pokušaj obnavljanja krvi ne uspijeva. Nedovoljna količina krvi znači pad krvnog tlaka, što dovodi do umora, vrtoglavice i glavobolje. U ovoj fazi dehidracije, mjere koje se mogu poduzeti su odmor i uzimanje tekućine. Međutim, kad je dehidracija jače izražena, kad je prisutna mučnina, grčevi u mišićima ili čak nesvjestica, potrebna je hitna medicinska pomoć. Krvni tlak može pasti na opasno niske razine.

Skriveni neprijatelj

Jedan od problema je taj što je žeđ slab indikator potreba tijela za tekućinom. U normalnim okolnostima do vremena kad osjetimo žeđ već smo izgubili oko jedan posto tjelesne težine u tekućini, to jest oko 75 deagrama u osobe teške oko 75 kilograma. Mnogi ljudi nisu svjesni te potrebe za tekućinom. Osoba teška 65 do 70 kilograma treba unijeti minimalno dvije litre tekućine dnevno putem pića i hrane. Za vrijeme vrućih

dana, eventualno s dodatkom neke tjelovježbe, unos tekućine u organizam mora biti povećan proporcionalno onome što je izgubljeno.

Kad je toplina uzročni faktor, dehidracija može dovesti do toplotnog iscrpljivanja. Zajedno s gubitkom vode, tijelo gubi i elektrolite, prvenstveno natrij, kloride i kalij, koji su neophodni za normalno funkcioniranje stanica i živaca. Toplotni udar nastaje za vrijeme dugotrajnog izlaganja toplini, tjelovježbom ili kombinacijom jednog i drugog. Tjelesna temperatura često naraste iznad 40 stupnjeva, puls je ubrzan, koža je topla i suha, vid se zamućuje, a slušanje je otežano. Ako se tjelesna unutarnja temperatura brzo ne smanji, mogu nastati grčevi, koma i - fatalni svršetak.

Posebna pažnja treba biti posvećena djeci, jer ona imaju manje žlijezda znojnice nego odrasli, a i njihovi su tjelesni sustavi za reguliranje topline još nedovoljno razvijeni. Također i osobe starije od 55 godina imaju manje djelotvorne tjelesne „termostate“ i slabiji osjećaj žeđi.

Kako izbjeći dehidraciju?

Osim što je potrebno piti šest do osam čaša vode dnevno, smanjite unos kave, čaja, alkohola i bezalko-

holnih pića koja sadrže kofein, zato jer svi oni pospešuju eliminaciju vode iz tijela. Osobe koje planiraju dodatnu fizičku aktivnost, trebaju povećati unos vode i sokova prije same aktivnosti.

Ako je mokraća bistra, hidrirani ste u dovoljnoj mjeri. Međutim ako je ona intenzivno jače žuta, organizam treba tekućinu! Ako tijelo ima dovoljnu količinu tekućine, koža je mekana i elastična. Kad je tijelo dehidrirano, koža postaje sve više suha i kruta. Liječenje dehidracije zahtijeva mirovanje na svježem, hladnom mjestu, uzimanje tekućine - u težim slučajevima i putem infuzije. Dobra metoda za nadomještanje elektrolita je pileća juha, koja je izvrstan izvor vode, kalija i soli. Preporučljivo je nositi odgovarajuću odjeću, koja omogućuje tijelu da „diše“ i tako se samo hladi.

Tinejdžeri i mlađe odrasle osobe skloni su postupati sa svojim tijelom kao da su besmrtni. Oni su posebno ranjivi na iscrpljenost i dehidraciju u vrijeme kad ih neko sportsko natjecanje, ponos, ambicije ili obaveze tjeraju da postignu što bolje rezultate, a zanemaruju temeljne ljudske potrebe - umjerenost, odmor i vodu. Ne dopustite da se to i vama dogodi!

dr. Ivo Belan

VOICEPRINT

Osobni glasnik u kući

Kanada je među vodećim svjetskim zemljama po skrbi za starije osobe. Jedan od važnijih aspekata je i njihovo informiranje. Stoga je tvrtka AML osmislila VoicePrint, uslugu dostupnu od 0 do 24 sata, koja pomaže slijepima, slabovidnima, gluham, slabije pokretnima te osobama s intelektualnim poteškoćama da doznaju sve relevantne informacije. Volonteri na projektu pokrivaju više od 600 novina i magazina, čitajući njihov sadržaj korisnicima. Usluga je dostupna putem interneta, satelitske i kabelske televizije u više od 10 milijuna domova.

BIZNIS I UMJETNOST

Stariji umjetnici oslikavaju urede

Poslovnjaci iz San Francisca našli su način za uljepšavanje svojih dosadnih ureda. Centar za starije i mlade u umjetnosti (CEYA) Instituta za starenje u San Francisca ponudio im je starije osobe koje honorarno ukrašavaju urede svojim umjetničkim rukotvorinama; skulpturama, slikama ili muralima. Zauzvrat, CEYA dobiva novac i kvalitetne preporuke kojima može angažirati profesionalne umjetnike koji će dodatno izbrusiti umjetničke vještine umirovljenika.

Dome, zdravi dome

„Sigurna sam da je onaj koji je toj instituciji nadjenao ime doma zdravlja upravo u punom smislu te riječi želio da u toj kući svi koji traže pomoć i zdravlje nađu pravi dom“

U posljednje vrijeme vrlo često razmišljam o domovima. O domu u kojem sada živim, o domu moje kćerke, o domu za starije osobe u koji sam podnijela molbu za smještaj, o domu mojih roditelja, domu moga djetinjstva, o domu u kojem sam živjela 20 godina na početku samostalnog življenja i u kojem je rođena moja kćerka. U svakom je domu život bio drugačiji i svaki je imao drugu funkciju, ali moj doživljaj i odnos prema domu bio je u svakom poseban. U svakom je ostao dio dragih stvari i dio mene.

Emotivno se vežemo za mjesto našeg doma, za stvari, za susjede, za sve koji žive u tom domu. I svaki dom nam daje mnogo ugodnih sjećanja, svaki nam daruje mirno utočište i pruža podršku kad smo u potrebi da budemo samo svoji, kad trebamo pomoć, jer smo bolesni ili osamljeni. Svaki čovjek ima pravo na dom. Što smo stariji to smo više vezani za dom, jer nam pruža sigurnost i emocionalnu toplinu. I veličina naših domova usklađena je s potrebama.

Velike obitelji trebaju ve-

ugrožava naš dom, spremni smo ga braniti na sve moguće načine.

Tijekom cijelog smo života imali još jedan vrlo važan dom, a to je bio i ostao dom zdravlja. Sjećam se kad se preko puta moje kuće gradio kompleks doma zdravlja. Kad smo prešli iz starih, po gradu „razbacanih“ ambulanti u nove prostorije, gdje je uz ambulantu bio i laboratorij u kojem smo odmah izvadili krv, vratili se liječniku s nalazom i odmah podigli lijek u ljekarni u hodniku. Sjećam se kako smo se obradovali, bili ponosni na naš grad i sretni jer smo osjećali sigurnost i brigu u našem novom domu, „domu zdravlja“. Vrlo brzo smo prihvatili taj naš novi dom, dom koji je bio u našem kvartu, tu blizu, koji je bio naš i uvijek si mogao dobiti sigurnu pomoć kad si trebao. Svaki je čovjek jako osjetljiv kad je u pitanju vlastito zdravlje, a zabrinutost da izgubiš nešto na što si navikao i što smatraš to svojim pravom postaje glavnim problemom.

Do sada većina pacijenata nije znala ništa o liječnicima koji rade u ambulanta koje su u „koncesiji“ i smatraju se samostalnim, gotovo privatiziranim, raspolažu s nešto više novca, kojega sami raspoređuju i o manjem broju liječnika obiteljske medicine (oko 30 posto) koji su zaposlenici doma zdravlja. I jedni i drugi rade jednako dobro, s jednakim brojem pacijenata, samo što im nisu iste plaće. Znamo da su svi liječnici možda potplaćeni za svoj odgovoran rad s velikim brojem pacijenata tijekom radnog vremena, ali istovremeno je nepravedno prema nekima koji imaju manja primanja, samo zato jer ne mogu dobiti koncesiju, jer 30 posto liječnika u primarnoj zaštiti moraju ostati zaposlenici doma zdravlja. Promijenjen je tako i odnos među liječnicima, pa se poneki ponašaju kao pravi „privatnici“.

Sada kad je aktualna pro-

mjena Zakona o primarnoj zdravstvenoj zaštiti, liječnici zaposlenici doma zdravlja tražili su da svi liječnici dobi-ju koncesiju i da po uvjetima rada i po načinu financiranja budu izjednačeni. Iz prijedloga novog Zakona nije sasvim jasna uloga za druge specijalističke službe u primarnoj zdravstvenoj zaštiti. Ministar zdravstva Kujundžić najavio je prijedlog izmjene po kojem do 25 posto liječnika u PZZ-u ostaju zaposlenici doma zdravlja. Većina liječnika je podržala kolege i organizirala prosvjed na Markovu trgu pred Vladom, a prosvjednike je primio i ministar te zaključio da je sada ovo prijedlog, a konačni tekst će usvojiti saborski zastupnici. O davanju koncesija odlučuje lokalna samouprava.

I ne mogu ne citirati misao koju je u svom intervjuu za „Liječničke novine“ dala naša „najmlađa akademkinja Mirna Šitum, vodeća hrvatska dermatovenerologinja i dermatologinja“: „Hoće li se domom zdravlja zvati samo kuća, zgrada u kojoj su nekada radili liječnici među kojima nije postojala razlika ili će se lokalne samouprave odreći kuće, doma u korist novih privatnih vlasnika? Sigurna sam da je onaj koji je toj instituciji nadjenao ime doma zdravlja upravo u punom smislu te riječi želio da u toj kući svi koji traže pomoć i zdravlje nađu pravi dom.“

I dalje kaže: „Moja je temeljna prosudba da se primarna zdravstvena zaštita ne može odvajati od javne zdravstvene zaštite, od one prepoznatljive štamparovske dostupnosti u svakom trenutku.“

Sindikato umirovljenika se ne slaže s privatizacijom primarne zdravstvene zaštite. To mora ostati javnozdravstvena zaštita. Svi liječnici u domu zdravlja, „koncesionari“ i zaposlenici, moraju imati iste materijalne i organizacijske uvjete za rad, osobito kad je riječ o osobnim dohocima.

Dom zdravlja mora ostati naš drugi dom, tu pored nas!

liki dom. Kako starimo, djeca odlaze i grade vlastite domove, bračni partneri umiru. Naš dom postaje samo jedna soba u domu za starije osobe. Svaki čovjek ima svoj poseban emotivni doživljaj doma. U slučaju da netko

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Dug u zastari

Pitanje: Prije nekoliko godina posudio sam od brata znatnu svotu novca potrebnu za završetak kuće koju sam gradio. Sklopili smo pisani ugovor kojim sam se obvezao vratiti novac s kamatama u roku od pet godina. Nažalost, poslovi su mi krenuli loše, prošlo je pet godina, a ja nisam vratio dug. Brat je podnio tužbu protiv mene, a s obzirom na to da sam priznao postojanje duga, sud je donio presudu temeljem priznanja, te me obavezao na plaćanje glavnice, troškova i kamata. Nisam se žalio protiv presude, nego sam dignuo kredit u banci te podmirio dug u cijelosti. Nedugo nakon toga saznao sam da je dug pao u zastaru jer je prošlo pet godina od dana kada sam dobio novac na posudbu. Tražio sam od brata da mi vrati barem iznos kamata i troškova postupka, ali on to odbija. Imam li pravo na povrat duga, jer je on u zastari? Zašto me sud nije upozorio na zastaru, a smatram da je to trebao učiniti? Ima li smisla pokrenuti parnicu za povrat duga koji je u zastari? (*J.D., Koprivnica*)

Odgovor: Sud nije ovlašten po službenoj dužnosti upozoriti stranku da nastupa zastara. Jednom plaćen dug ne može se tražiti na trag, premda je nastupila zastara, tako da je bespotrebno pokrenuti tužbu za povrat duga, jer je podmiren nakon što je zastario.

Maćehina posla

Pitanje: Otac mi je oporučno ostavio obiteljsku kuću, a maćehi je dao pravo doživotnog korištenja jednog stana u kući. Kakva su njezina prava? Može li stan iznajmiti, preuređivati ili možda otuđiti nekim pravnim poslom (prodaja, darovanje i sl.)? Napominjem da ima namjeru stan preurediti u poslovni prostor, te otvoriti obrt. S obzirom na to da je počela pripremati stan za preuređenje, imam li pravo to zaustaviti? (*A.K., Zagreb*)

Odgovor: Pravo doživotnog plodouživanja je pravo osobne služnosti koje se stječe ugovorom ili oporukom. Plodouživatelj ima pravo održavati stan i uređivati ga, ali nema pravo mijenjati njegovu namjenu (prenamijeniti stambeni prostor u poslovni). Također, ima pravo stan iznajmiti trećim osobama, ali ga ne može nekim pravnim poslom otuđiti (prodaja, darovanje, ugovor o dosmrtnom uzdržavanju i sl.). Vi ostajete vlasnik stana kao dijela kuće i to se doživotnim plodouživanjem ne može promijeniti.

Promjena ugovora

Pitanje: Imam dobre odnose sa svojim ujakom koji je samac. Darovao mi je svoju

obiteljsku kuću, s time da je prijenos vlasništva odgodio do svoje smrti. Nakon nekog vremena, predložio mi je da darovni ugovor raskinemo, a s obzirom na to da mu ja inače pomažem u svemu, predložio mi je da sklopimo ugovor o doživotnom uzdržavanju. Trebam li to prihvatiti, jer darovni ugovor ne sadrži nikakve obveze koje ja moram ispunjavati? (*Š.B., Cres*)

Odgovor: Vaša situacija se bitno mijenja ako umjesto daroprimatelja postanete davatelj doživotnog uzdržavanja. Odluka je na vama, jer ujak nema, po onom što ste napisali, pravnu osnovu za opozvati ili raskinuti darovni ugovor, jer se za to nisu stekli zakonski uvjeti. Što se tiče prijenosa prava vlasništva darovane nekretnine, tu ste u istoj situaciji, jer vlasnik kuće možete postaviti tek poslije smrti ujaka, a ista je situacija kod ugovora o doživotnom uzdržavanju. Razlika je smo u obavezama koje prihvaćate sklapanjem ugovora o doživotnom uzdržavanju. Uostalom, tvrdite da su vam odnosi s ujakom dobri, pa bi bilo i pošteno da se nastavite brinuti za njega do njegove smrti.

Kome ide moj dug?

Pitanje: Poprilično sam se iznenadio kada sam neki dan od nepoznate osobe dobio obavijest da sam mu dužan veću svotu novca i to po dugu kojeg sam imao prema mom vjerovniku po osnovi zajma. Kada sam tražio objašnjenje, on mi je objasnio da, umjesto njemu, dug trebam podmiriti trećoj osobi, jer je on njemu dužan. Moj vjerovnik nije tražio moju suglasnost za ustupanje duga trećoj osobi, pa nisam niti htio podmiriti dug. Uskoro mi je došla tužba kojom me treća osoba tuži i traži da podmirim dug koji sam bio dužan mom vjerovniku. Kakvi su mi izgledi u parnici, jer ja se nisam zadužio kod tužitelja, nego kod vjerovnika s kojim sam sklopio ugovor o zajmu? (*K.S., Zagreb*)

Odgovor: Očito da je u pitanju ustup tražbine (cesija), kojom dosadašnji vjerovnik prenosi svoje potraživanje prema dužniku nekoj trećoj osobi. Takav ustup potraživanja reguliran je člancima 80.–89. Zakona o obveznim odnosima. Bitno je kod ugovora o cesiji da dužnik ne može ustupom potraživanja doći u nepovoljan položaj, a njegova suglasnost za ustup potraživanja nije potrebna. Bivši vjerovnik je dužan obavijestiti dužnika da je prenio dug trećoj osobi. Osim toga, dužnik ima pravo na sve prigovore prema novom vjerovniku, koje je imao prema vjerovniku kod kojeg se prvotno zadužio. Stoga, vaše odbijanje plaćanja duga, jer niste dali suglasnost za ustupanje duga je bez pravne važnosti. Platite i skratite muku.

pravni savjeti

Odgovara:
Milan Tomičić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovalište
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Marijan Jardas, predsjednik podružnice SUH-a Dubrava – Oporovec

Čuvar prava umirovljenika

„Morao bi se uspostaviti bolji odnos s drugim udrugama, jer zajedno smo jači i utjecajniji. Moramo svi poraditi da povećamo članstvo i da ono postane glasnije i aktivnije“

Marijan Jardas dugogodišnji je sindikalac. Rođen je 1941. u Zagrebu, a nakon gimnazije i nezavršenog fakulteta zaposlio se u Elektri, gdje je i ostao do mirovine – punih 38 godina. U tom razdoblju radio je svakojake poslove, od kadrovske službe preko komercijale do gradnje hidroelektrane na Dravi. Ovaj udovac živi u zagrebačkom naselju Oporovec, ima sina i snahu te unuku Gabrijelu, koja mu čini veliko zadovoljstvo u životu. Jardas je općenito aktivan, jer stigne i u ovim godinama održavati vrt i vinograd.

Uz sve obveze na radnome mjestu, bio je aktivan i u tada jedinstvenom sindikatu u Elektri. Nakon što su se članovi tog sindikata razjedinili, Jardas se priključio onima u nezavisnom sindikatu. Nakon umirovljenja, sindikalni duh u njemu nije kopnio, pa se tako učlanio u podružnicu Dubrava – Oporovec od njenog osnutka. U prvo vrijeme bio je potpredsjednik, a sad je predsjednik već u četvrtom mandatu.

„Naša podružnica je aktivna i uspješno sudjeluje u akcijama središnjice (prosvjed na Trgu bana Jelačića, Trka za dostojanstvo). Osim toga imamo i svoje aktivnosti - mjerenje tlaka, druženje uz glazbu jednom mjesečno, a svaki petak se igra bela, pikado ili druge društvene igre i sportovi. Odlazimo i u posjet bolesnim članovima i donesemo im voća ili drugih potrepština u vrijednosti od 100 kuna. Svaki preminuli član na ispraćaju dobije i pogrebni buket. Naši planovi su da se i dalje što masovnije uključimo u akcije središnjice i da organiziramo izlete, ali moramo djelovati u granicama mogućnosti, jer nemamo pre-

velika financijska sredstva“, ističe Jardas.

Govoreći o izletima, Jardas je, kao i mnogi drugi umirovljenici bijesan na odredbe lokalnih vlasti primorskih gradova da uvedu enormne naknade za prijevoznike jednodnevnih izletnika, čime su takvi izleti postali neodrživi, a za turističku zemlju poput Hrvatske – neprihvatljivi.

„Baš smo ove nedjelje išli na jednodnevni izlet u Njivice, za 100 kuna po članu. Istina, i tamo su zabranili prilaz jednodnevnim izletnicima do blizine plaže, pa nas je autobus ostavio na najmanje kilometar udaljenosti da po suncu prehodamo do mora“, naveo je Jardas primjer iz vlastitog iskustva.

Smatra kako je i to odraz stanja u društvu u kojemu su svi podijeljeni, pa i umirovljenici. Posebnu je kritiku uputio prema Vladi i partnerima koji rade na mirovinskoj reformi.

„O mirovinskoj reformi se samo govori, ali nema pozitivnih pomaka. Ovih dana iz ministarstva izlaze takve nebuloze da se čovjek mora upitati tko vodi ovu državu i zašto u Vladi i ministarstvima vlada negativna selekcija. Resore vode ljudi koji kao da žive u nekom drugom svijetu. Za takvo stanje smo krivi i mi, neorganizirani i nejedinstveni umirovljenici. Morao bi se uspostaviti bolji odnos s drugim udrugama, jer zajedno smo jači i utjecajniji. Moramo svi poraditi da povećamo članstvo i da ono postane glasnije i aktivnije“, ističe Jardas i dodaje kako je svjestan da i među umirovljenicima postoje partikularni interesi, ali bi se oni trebali staviti postrani za dobrobit čitave starije populacije.

Svjestan je Jardas kompleksnosti mirovinskog sustava i svega što je isplivalo

na površinu nakon dvadesetak godina pustošenja mirovinskog sustava. Reformom se sada nastoje ispraviti sve greške odjednom, što, kaže, nije dobar način. Ističe kako su zahtjevi umirovljenika temeljeni na činjenicama, ali i da su učinci prilično mali. Pohvaljuje i SSSH na prezentaciji i shvaćanju umirovljeničkih problema, što je, smatra, poprilično pomoglo vidljivosti u javnosti. S obzirom na situaciju, predlaže nekoliko rješenja.

„O predviđenoj penalizaciji prijevremenog odlaska u mirovinu bilo je puno govora, ali to je dvoslojni problem ovog našeg podijeljenog društva. Sada govorimo o mirovinama iz rada, a ne o povlaštenima. Mislim da bi zakonodavac morao razlučiti dva glavna razloga prijevremenog odlaska u mirovinu. Ako radnik svojom voljom ode u mirovinu, a sposoban je raditi, onda odobravam nekakvu penalizaciju. No, ako je prijevremeno umirovljenje uzrokovano propašću poslodavca ili nekim drugim razlogom na kojeg radnik nema utjecaja, mislim da penalizacije ne bi trebalo biti ili bi trebala biti zanemarljiva“, rezolutan je Jardas, te upozorava da umirovljenici i radnici ne smiju dopustiti da se povijest ponovi, te da se dogode stvari koje su se događale za vrijeme pretvorbe i privatizacije.

Jardas kaže kako je već pomalo umoran od stalnog upozoravanja na probleme umirovljenika i predlaganja rješenja. To je razumljivo, ipak ima 77 godina, a vodi višedesetljetnu borbu. No, ne sumnjamo kako će ipak nastaviti dalje, jednako snažno i oštro upozoravati na nepravdu i biti čuvar prava umirovljenika i starijih osoba.

Milan Dalmacija